COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 19.11.2024
COM(2024) 538 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind funcționarea pieței europene a carbonului în 2023

{SWD(2024) 264 final}

Cuprins

1. Introducere 2
2. Situația actuală privind EU ETS 3
2.1. Domeniu și sferă de aplicare 3
2.2. ETS2 – noua schemă de comercializare a certificatelor de emisii în sectorul clădirilor, al transportului rutier și în alte sectoare 4
2.3. Fondul social pentru climă 4
3. Plafonul pentru emisii 6
4. Vânzarea certificatelor prin licitație 9
5. Alocarea cu titlu gratuit a certificatelor 11
5.1. Mecanismul de ajustare a carbonului la frontieră 13
5.2. Riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru mărfurile destinate exportului produse în UE în sectoarele CBAM 14
6. Piața carbonului din UE 17
6.1. Echilibrarea cererii și a ofertei 17
6.2. Anularea voluntară 18
6.3. Supravegherea pieței 19
7. Tendințe în materie de emisii 21
8. Veniturile din EU ETS 24
8.1. Ajutoarele pentru costuri indirecte 28
8.2. Fondul ETS pentru inovare 31
8.3. Fondul ETS pentru modernizare 34
8.4. Fondul ETS pentru decarbonizare destinat Greciei 36
9. Aviația 36
10. Transportul maritim 40
11. Cadrul de punere în aplicare a EU ETS 42
11.1. Monitorizarea și raportarea emisiilor 42
11.2. Verificarea și acreditarea 44
11.3. Documente de orientare 45
11.4. Autoritățile naționale competente 46
11.5. Conformitatea cu EU ETS 46
12. EU ETS în contextul guvernanței UE în domeniul climei și al energiei 49
13. Legătura dintre EU ETS și schema ETS a Elveției 49
14. Rezumat 54

1. Introducere

Schema Uniunii Europene de comercializare a certificatelor de emisii (EU ETS) este o piatră de temelie a politicii sale în domeniul climei, menită să reducă emisiile într-un mod eficient din punctul de vedere al costurilor. Aceasta stabilește un plafon și un preț pentru emisiile generate de sectoarele energetic, industrial, al transportului maritim și al aviației din Europa, care reprezintă aproximativ 40 % din totalul emisiilor UE.

Plafonul asigură scăderea emisiilor în timp, iar prețul carbonului, determinat de piață, motivează întreprinderile să reducă emisiile în cazul în care acest lucru este mai rentabil. Prețul carbonului determină și veniturile generate de EU ETS pentru investiții în acțiuni climatice și în transformarea energetică.

De la lansarea sa în 2005, EU ETS a contribuit la scăderea cu 47 % a emisiilor generate de producția de energie electrică și termică și de producția industrială[1], generând în același timp venituri obținute în urma licitării certificatelor de emisii în valoare de peste 200 de miliarde EUR.

În 2023, emisiile din aceste sectoare au înregistrat cea mai mare scădere anuală de până în prezent, și anume 16,5 % față de 2022, determinată în mare parte de implementarea accelerată a surselor regenerabile de energie în sectorul energetic, facilitată de un semnal puternic și susținut privind prețul carbonului.

Veniturile generate de EU ETS în 2023, care au totalizat aproape 44 de miliarde EUR, au fost direcționate în principal către bugetele statelor membre, dar și către fondurile pentru inovare și modernizare, precum și către bugetul Mecanismului de redresare și reziliență în vederea realizării planului REPowerEU[2].

Sunt însă necesare eforturi suplimentare atât pentru a reduce emisiile, cât și pentru a transforma economia UE în conformitate cu țintele stabilite în Regulamentul de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice[3] și cu obiectivele Pactului verde european. Înscriindu-se pe calea către neutralitatea climatică până în 2050, UE s-a angajat să reducă emisiile cu cel puțin 55 % până în 2030, comparativ cu nivelurile din 1990. În acest scop, EU ETS a fost revizuită în 2023 ca parte a pachetului de reforme „Pregătiți pentru 55”. Revizuirea este în prezent pe deplin în vigoare, iar Comisia și statele membre lucrează la punerea sa în aplicare.

Prezentul raport face bilanțul funcționării EU ETS în 2023 și în prima jumătate a anului 2024, incluzând implementarea revizuirii din 2023. Raportul recapitulează activitatea legislativă a

[1] Emisiile ETS ale instalațiilor din sectorul energetic și din cel industrial în 2023, fără Regatul Unit (este inclus doar sectorul energetic din Irlanda de Nord), comparativ cu o valoare ajustată a emisiilor ETS din 2005, cu același domeniu de aplicare. Pe baza datelor prezentate în vizualizatorul de date ETS al Agenției Europene de Mediu, extrase la 20 august 2024.

[2] Pentru informații suplimentare, a se vedea paginile privind Mecanismul de redresare și reziliență și REPowerEU – Energie accesibilă, sigură și durabilă pentru Europa de pe site-ul Comisiei.

[3] Regulamentul (UE) 2021/1119 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 iunie 2021 de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 401/2009 și (UE) 2018/1999 (JO L 243, 9.7.2021).

Comisiei, oferă o imagine de ansamblu actualizată a principalelor elemente care constituie cadrul schemei și compilează evoluții anuale, cum ar fi evoluția emisiilor și a veniturilor obținute din licitarea certificatelor.

Raportul este adoptat în conformitate cu articolul 10 alineatul (5) și cu articolul 21 alineatul (2) din Directiva EU ETS (Directiva 2003/87/CE)[4]. El se bazează în principal pe datele din registrul Uniunii, pe Registrul de tranzacții al UE (EUTL) și pe rapoartele statelor membre.

Raportul este însoțit de un document de lucru al serviciilor Comisiei (Informații tehnice).

2. Situația actuală privind EU ETS

2.1. Domeniu și sferă de aplicare

EU ETS se aplică în toate cele 27 de state membre ale UE plus Islanda, Liechtenstein și Norvegia, vizând totodată și centralele de producere a energiei electrice din Irlanda de Nord[5]. De asemenea, începând din ianuarie 2020 schema EU ETS este legată de schema Elveției de comercializare a certificatelor de emisii (schema ETS a Elveției).

Până în 2023, domeniul de aplicare al EU ETS cuprindea emisiile provenite de la centralele de producere a energiei electrice și termice și de la instalațiile de producție din Europa, precum și de la operatorii de aeronave care efectuau zboruri între aeroporturile din Spațiul Economic European (SEE) și din SEE către Elveția și Regatul Unit.

Începând cu 1 ianuarie 2024, în EU ETS a fost inclusă și cota echitabilă de emisii de CO_2 (dioxid de carbon) ale UE generate de transportul maritim (a se vedea capitolul 10). Extinderea EU ETS la transportul maritim vizează emisiile totale generate între două porturi din SEE și atunci când navele se află în porturile SEE și doar jumătate din emisiile generate de călătoriile care încep sau se încheie în afara SEE.

Începând cu 1 ianuarie 2024, instalațiile de incinerare a deșeurilor municipale trebuie să își monitorizeze și să își raporteze emisiile în cadrul EU ETS. Ele nu sunt însă obligate să restituie certificate pentru emisiile lor. În 2026, Comisia va evalua fezabilitatea extinderii domeniului de aplicare al EU ETS la emisiile provenite din incinerarea deșeurilor municipale, precum și la emisiile provenite din alte procese de gestionare a deșeurilor, cum ar fi depozitarea acestora. Între timp, emisiile provenite din tratarea deșeurilor fac obiectul obiectivelor naționale de

[4] Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unei scheme de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în cadrul Uniunii și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului (JO L 275, 25.10.2003).

[5] În temeiul Protocolului privind Irlanda/Irlanda de Nord la Acordul privind retragerea Regatului Unit din UE.

reducere în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor [Regulamentul (UE) 2018/842][6].

În secțiunea I din documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei se găsesc informații privind instalațiile și operatorii de aeronave din EU ETS (situația din 2023).

2.2. ETS2 – noua schemă de comercializare a certificatelor de emisii în sectorul clădirilor, al transportului rutier și în alte sectoare

Ca parte a revizuirii din 2023 a Directivei EU ETS, a fost creată o nouă schemă separată de comercializare a certificatelor de emisii pentru emisiile generate de arderea combustibililor în sectorul clădirilor, al transportului rutier și în alte sectoare (ETS2). Deși va fi o schemă de „plafonare și comercializare", la fel ca schema EU ETS existentă, ETS2 se va aplica emisiilor din amonte. Aceasta înseamnă că furnizorii de combustibilii vor trebui să monitorizeze și să raporteze cantitățile de combustibili pe care le eliberează pentru consum în sectoarele care intră în domeniul de aplicare al ETS2, precum și să cumpere și să restituie certificate pentru emisiile corespunzătoare. Entitățile care intră sub incidența ETS2 au obligația să dețină o autorizație de emisii de gaze cu efect de seră (GES) începând cu 1 ianuarie 2025, precum și un plan de monitorizare aprobat pentru monitorizarea și raportarea emisiilor lor anuale. Obligația de restituire a certificatelor va începe în 2027 (sau în 2028 în cazul unor prețuri extrem de ridicate la gaze sau petrol în 2026).

Cerințele de monitorizare și raportare ale entităților reglementate de ETS2 au fost stabilite în detaliu în Regulamentul revizuit privind monitorizarea și raportarea [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/2066][7], adoptat la 17 octombrie 2023. Comisia a publicat și un document de orientare privind regulamentul revizuit[8].

2.3. Fondul social pentru climă

Fondul social pentru climă (FSC) a fost creat împreună cu ETS2[9] pentru a oferi statelor membre finanțare destinată ajutorării grupurilor celor mai vulnerabile, cum ar fi gospodăriile afectate de sărăcia energetică sau de sărăcia din perspectiva transporturilor[10], în tranziția verde. Fondul

[6] Regulamentul (UE) 2018/842 al Parlamentului European și al Consiliului din 30 mai 2018 privind reducerea anuală obligatorie a emisiilor de gaze cu efect de seră de către statele membre în perioada 2021-2030 în vederea unei contribuții la acțiunile climatice de respectare a angajamentelor asumate în temeiul Acordului de la Paris și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 (JO L 156, 19.6.2018).

[7] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2122 al Comisiei din 17 octombrie 2023 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2018/2066 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L, 2023/2122, 18.10.2023). A se vedea versiunea consolidată.

[8] Pentru informații suplimentare, a se vedea pagina privind ETS2: clădiri, transport rutier și alte sectoare de pe site-ul Comisiei.

[9] Regulamentul (UE) 2023/955 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 de instituire a Fondului social pentru climă și de modificare a Regulamentului (UE) 2021/1060 (JO L 130, 16.5.2023).

[10] Pentru informații suplimentare, a se vedea pagina privind Fondul social pentru climă de pe site-ul Comisiei.

va pune la dispoziție 65 de miliarde EUR în perioada 2026-2032, finanțate inițial din veniturile alocate extern provenite din vânzare prin licitație a certificatelor ETS2, precum și din vânzare prin licitație a 50 de milioane de certificate din schema EU ETS existentă. Acest buget va fi distribuit între statele membre în conformitate cu o cheie de repartizare. Statele membre vor cheltui resursele din FSC în conformitate cu planul social pentru climă al fiecăruia. Atunci când se include contribuția obligatorie de 25 % a statelor membre la planurile naționale, FSC ar trebui să mobilizeze cel puțin 86,7 miliarde EUR.

Toate statele membre ar trebui să își transmită planurile către Comisie până la 30 iunie 2025. Planurile ar trebui să includă o analiză a efectelor probabile ale ETS2 asupra grupurilor vulnerabile, iar în ceea ce privește atenuarea acestor efecte, ar trebui să stabilească măsuri structurale și investiții în eficiență energetică și în renovarea clădirilor, în soluții nepoluante de încălzire și răcire și în integrarea energiei din surse regenerabile, precum și în soluții de mobilitate cu emisii zero și cu emisii scăzute, inclusiv în transportul public. Statele membre vor avea și opțiunea de a cheltui o parte din bugetul lor FSC pentru a oferi sprijin direct pentru venit cu caracter temporar.

Comisia și statele membre iau măsurile adecvate pentru a pune în aplicare Fondul social pentru climă. Pentru a colabora mai eficient, Comisia a înființat o formațiune FSC în cadrul grupului de experți pentru politica privind schimbările climatice (CCEG-SCF). Prin intermediul CCEG-SCF, Comisia a lansat un schimb de bune practici privind măsurile și investițiile eficiente din punctul de vedere al costurilor care ar putea fi finanțate prin intermediul fondului, precum și privind consultarea publică referitoare la planuri. De asemenea, Comisia oferă sprijin direct unui număr de 10 state membre în elaborarea planurilor lor prin intermediul instrumentului de sprijin tehnic[11].

În paralel, Comisia lucrează la elaborarea unui ghid privind modul de aplicare a principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative” (DNSH) în cazul măsurilor și al investițiilor finanțate prin FSC. În conformitate cu principiul DNSH, pot fi sprijinite prin FSC numai măsurile și investițiile care nu aduc prejudicii semnificative niciunuia dintre obiectivele de mediu prevăzute la articolul 17 din Regulamentul privind taxonomia [Regulamentul (UE) 2020/852][12]. Aceste obiective sunt atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea, utilizarea durabilă și protejarea resurselor de apă și a celor marine, economia circulară, prevenirea și controlul poluării și, respectiv, protecția și refacerea biodiversității și a ecosistemelor.

Proiectul de ghid privind DNSH a fost prezentat pentru o consultare publică de 2 luni, care s-a desfășurat în perioada iunie-august 2024[13]. Ghidul va fi adoptat și publicat de către noua Comisie împreună cu un document de orientare general privind FSC și planurile sociale pentru

[11] Cele zece state membre sunt Belgia, Cehia, Danemarca, Grecia, Finlanda, Croația, Lituania, Letonia, România și Slovacia.

[12] Regulamentul (UE) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iunie 2020 privind instituirea unui cadru care să faciliteze investițiile durabile și de modificare a Regulamentului (UE) 2019/2088 (JO L 198, 22.6.2020).

[13] Pentru informații suplimentare, a se vedea consultarea privind aplicarea principiului de „a nu aduce prejudicii semnificative” în cadrul Fondului social pentru climă de pe site-ul Comisiei. Consultarea s-a încheiat la 23 august 2024.

climă (Ghidul FSC). Între timp, Comisia răspunde întrebărilor legate de FSC adresate de statele membre.

3. Plafonul pentru emisii

Plafonul din EU ETS stabilește volumul maxim absolut de emisii pe care entitățile reglementate le pot emite într-o etapă de comercializare. Acesta corespunde numărului de certificate emise pentru perioada respectivă, fiecărui certificat corespunzându-i emisii egale cu o tonă de echivalent CO_2 (dioxid de carbon). Plafonul coboară în fiecare an pentru a asigura îndeplinirea de către UE a obiectivului general de reducere a emisiilor. De asemenea, acest lucru conferă siguranță întreprinderilor vizate de EU ETS cu privire la penuria preconizată la nivelul ofertei de certificate.

Plafoanele se calculează separat pentru emisiile generate în producția de energie electrică și termică, în producția industrială și în sectorul transportului maritim și, respectiv, pentru emisiile din aviație cuprinse în domeniul de aplicare al EU ETS. În 2023 au fost emise 1 485 575 977 de certificate pentru producția de energie electrică și termică și pentru producția industrială, iar pentru aviație au fost emise 26 341 779 de certificate. Transportul maritim este inclus în calculele plafoanelor începând cu 2024.

În perioada 2021-2023, plafonul pentru aviație a scăzut cu o rată de 2,2 % pe an. În ceea ce privește calcularea plafonului pentru instalațiile din sectorul producției de energie electrică și termică și din sectorul producției industriale, aceasta echivalează cu 43 003 515 certificate pe an. Tabelul 1 prezintă cantitățile totale de certificate emise pentru diferitele sectoare care fac obiectul plafonului EU ETS.

Tabelul 1. Plafonul EU ETS (2021-2024). Plafoanele se calculează separat pentru (i) emisiile generate în producția de energie electrică și termică, în producția industrială și, începând din 2024, în sectorul transportului maritim și pentru (ii) emisiile din aviație cuprinse în domeniul de aplicare al EU ETS.

Anul	Cantitatea totală de certificate pentru producția de energie electrică și termică, producția industrială și transportul maritim	Cantitatea totală de certificate pentru aviație
2021	1 571 583 007	28 306 545
2022	1 528 579 492	27 268 379
2023	1 485 575 977	26 341 779
2024	1 386 051 745	27 563 529[14]

Odată cu revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, plafonul global a fost stabilit astfel încât emisiile să scadă cu 62 % până în 2030, comparativ cu 2005. Primele ajustări ale plafonului

[14] Începând cu 1 ianuarie 2024, domeniul de aplicare al EU ETS pentru aviație se extinde pentru a cuprinde și emisiile generate de majoritatea zborurilor efectuate între SEE și cele nouă regiuni ultraperiferice ale UE, precum și de zborurile care pleacă din regiunile ultraperiferice către Elveția și Regatul Unit (a se vedea capitolul 9). Cantitatea totală de certificate pentru aviație reflectă domeniul de aplicare extins al EU ETS pentru aviație.

efectuate în acest scop au intrat în vigoare în 2024 și se reflectă în decizia adoptată la 27 iulie 2023 (Decizia 2023/1575 a Comisiei)[15].

Plafonul pentru 2024 a fost coborât cu 90 de milioane de certificate, iar rata de reducere a fost majorată la 4,3 % pe an pentru perioada 2024-2027, ceea ce echivalează cu 87 924 231 de certificate pe an. Aceste ajustări recunosc deja faptul că emisiile generate de transportul maritim au fost incluse în EU ETS începând din 2024. Plafonul pentru 2024 a fost calculat la 1 386 051 745 de certificate.

Figura 1 ilustrează modificările plafonului pe parcursul tuturor etapelor EU ETS, incluzând ajustările viitoare.

[15] Decizia (UE) 2023/1575 a Comisiei din 27 iulie 2023 privind cantitatea de certificate care trebuie emisă pentru întreaga Uniune, pentru anul 2024, în temeiul Schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii (JO L 192, 31.7.2023).

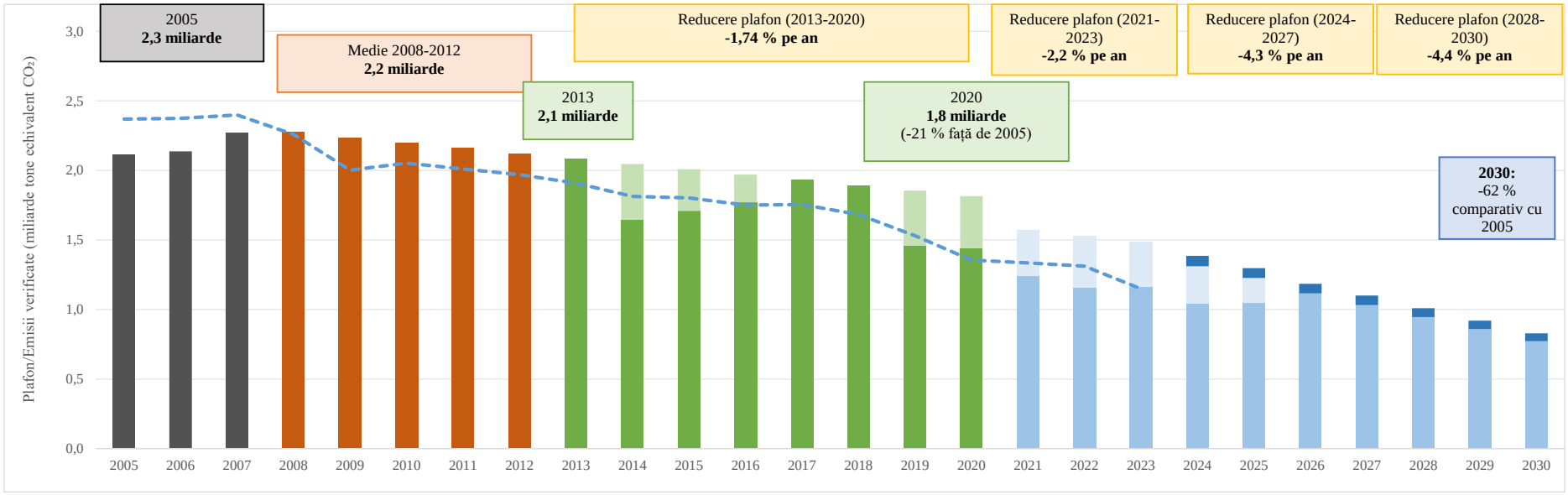

Figura 1. Plafonul pentru emisii stabilit în EU ETS, în comparație cu emisiile verificate. Această cifră ia în considerare revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, și anume coborârea plafonului în 2024 și 2026, include sectorul transportului maritim cuprins în EU ETS începând din 2024 și ține seama de factorul linear de reducere de 4,3 % în perioada 2024-2027 și de 4,4 % începând din 2028. Sectorul aviației nu este inclus. Din cauza modificărilor domeniului de aplicare, cifrele pentru perioada 2005-2007 nu sunt direct comparabile cu cifrele cele mai recente. Începând din 2021, EU ETS nu mai acoperă instalațiile din Regatul Unit, ci doar producătorii de energie electrică din Irlanda de Nord. Legendă: bare (plafon), bare de culoare mai deschisă în perioada 2014-2016 (certificate amânate din licitații), bare de culoare mai deschisă începând din 2019 (certificate care au intrat în rezerva pentru stabilitatea pieței), bare de culoare mai închisă din 2024 (extinderea domeniului de aplicare la sectorul maritim), line punctată (emisii verificate).

4. Vânzarea certificatelor prin licitație

Vânzarea prin licitație este principala metodă de distribuire a certificatelor în cadrul EU ETS, reprezentând până la 57 % din plafon[16]. Regulamentul privind licitațiile [Regulamentul (UE) nr. 1031/2010][17] stabilește norme care asigură desfășurarea licitațiilor într-un mod deschis, transparent, armonizat și nediscriminatoriu. Acesta precizează calendarul, administrarea și alte aspecte ale vânzării certificatelor de emisii prin licitație.

În 2023, licitațiile au continuat să aibă loc prin intermediul Bursei Europene de Energie (*European Energy Exchange AG* – EEX):

- ca platformă comună de licitație pentru cele 25 de state membre care au participat la o procedură de achiziții publice comune;
- pentru Polonia, care a optat să nu participe la procedura de achiziții publice comune, dar nu și-a desemnat încă propria platformă de licitație;
- pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia, după modificarea Acordului privind SEE în 2019 cu scopul de a permite participarea lor la Acordul privind achizițiile publice comune pentru platforma comună de licitație;
- pentru ca Regatul Unit să liciteze certificate pentru centralele producătoare de energie electrică din Irlanda de Nord.

EEX a licitat și certificate pentru Germania, ca platformă de licitație separată.

Tabelul 2 oferă o imagine de ansamblu asupra volumelor anuale de certificate scoase la licitație de EEX începând cu 2021.

[16] În practică, cota exactă variază, deoarece volumul certificatelor scoase la licitație a fost redus pentru a contribui la rezerva pentru stabilitatea pieței, în timp ce volumul certificatelor alocate cu titlu gratuit nu s-a modificat.

[17] Regulamentul (UE) nr. 1031/2010 al Comisiei din 12 noiembrie 2010 privind calendarul, administrarea și alte aspecte ale licitării certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității (JO L 302, 18.11.2010).

Tabelul 2. Volumele totale de certificate scoase la licitație (de la 1 ianuarie 2021 la 30 iunie 2024)

Anul	Certificate generale	Certificate pentru aviație
2021	582 952 500	3 785 500
2022	482 389 000	3 698 000
2023	517 587 000	5 720 500
2024 (până la 30 iunie)	281 107 000	2 718 000

În total, în 2023 au avut loc 223 de licitații, iar în prima jumătate a anului 2024 au avut loc 106 licitații. Nicio licitație nu a fost anulată.

Începând din iulie 2023, volumele scoase la licitație cuprind certificatele alocate Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) în temeiul Regulamentului REPowerEU [Regulamentul (UE) 2023/435][18]. În baza certificatelor scoase la licitație în temeiul Regulamentului REPowerEU se vor obține 20 de miliarde EUR pentru mecanism până la 31 august 2026[19]. Statele membre vor utiliza aceste resurse suplimentare din MRR pentru a realiza reforme suplimentare și a face investiții cu scopul de a promova o transformare energetică nepoluantă și a stimula securitatea energetică. În 2023 și în prima jumătate a anului 2024 au fost mobilizate peste 5,5 miliarde EUR pentru MRR – REPowerEU (cu 35 325 000 de certificate scoase la licitație în 2023 și 42 124 500 de certificate scoase la licitație în prima jumătate a anului 2024).

Figura 2 oferă o imagine de ansamblu asupra prețurilor de închidere a licitațiilor pe piața carbonului din UE în 2023 și în prima jumătate a anului 2024. Cel mai mare preț licitat în 2023, de 96,33 EUR, a fost atins la 28 februarie. Cel mai mic preț, de 66,49 EUR, a fost înregistrat în ultima licitație a anului, la 18 decembrie, reflectând tendința generală descendentă din a doua jumătate a anului. Prețul mediu în 2023 a fost de 83,60 EUR, în creștere de la 80,18 EUR în 2022. În prima jumătate a anului 2024, prețul a variat între 49,50 EUR (23 februarie) și 75,35 EUR (3 iunie).

Platforma de licitație publică periodic rezultatele detaliate ale fiecărei licitații pe site-ul său[20]. În rapoartele privind licitațiile[21] ale țărilor ETS sunt disponibile informații suplimentare referitoare la desfășurarea licitațiilor, inclusiv la participare, grade de acoperire și prețuri.

Figura 2. Prețurile de închidere a licitațiilor pentru certificate generale (1 ianuarie 2023-30 iunie 2024) [EUR/tonă CO_2]

[18] Regulamentul (UE) 2023/435 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 februarie 2023 (JO L 63, 28.2.2023).

[19] Revizuire normativă, Publicarea calendarului revizuit al licitațiilor pentru 2023, DG Politici Climatice, 23.7.2023.

[20] EEX, Licitațiile EU ETS.

[21] Rapoarte privind licitațiile, DG Politici Climatice, 30.6.2024.

5. Alocarea cu titlu gratuit a certificatelor

Deși vânzarea prin licitație este metoda principală de distribuire a certificatelor de emisii în EU ETS, un volum semnificativ de certificate este alocat cu titlu gratuit instalațiilor pentru a combate riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon[22]. Totuși, alocarea cu titlu gratuit este o măsură tranzitorie care se adresează în principal sectoarelor industriale.

Sectoarele cu risc de relocare a emisiilor de dioxid de carbon, eligibile pentru a beneficia de alocarea cu titlu gratuit, sunt identificate într-o listă specifică privind riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon. Lista corespunzătoare perioadei 2021-2030 identifică 63 de sectoare și subsectoare, acoperind aproximativ 94 % din emisiile industriale din cadrul EU ETS[23].

Alocarea cu titlu gratuit către anumite sectoare se bazează pe criterii de referință privind performanța, care reflectă intensitatea medie a emisiilor pe unitatea de produs la cele mai eficiente 10 % dintre instalațiile fiecărui sector. Pentru emisiile care depășesc aceste valori de referință, certificatele trebuie achiziționate de pe piață. În plus, criteriile scad treptat pentru ca sectorul să fie din ce în ce mai motivat să realizeze decarbonizarea și să promoveze inovarea.

[22] Ar putea avea loc o relocare a emisiilor de dioxid de carbon dacă activitățile reglementate de ETS ar fi transferate în țări din afara UE cu politici climatice mai puțin ambițioase, determinând astfel o creștere a emisiilor totale de gaze cu efect de seră.

[23] Decizia delegată (UE) 2019/708 a Comisiei din 15 februarie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește stabilirea sectoarelor și subsectoarelor considerate ca fiind expuse riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru perioada 2021-2030 (JO L 120, 8.5.2019).

În 2021, Comisia a actualizat valorile de referință pentru prima perioadă de alocare, 2021-2025[24]. Criteriile de referință vor fi actualizate pentru a doua perioadă de alocare (2026-2030). În conformitate cu Directiva EU ETS revizuită, ratele anuale de reducere vor fi apoi majorate pentru a stimula o mai mare transformare industrială. Rata minimă va crește de la 0,2 % la 0,3 % pe an, iar rata maximă – de la 1,6 % la 2,5 % pe an. Rata anuală de reducere aplicabilă va fi determinată în mod specific pentru fiecare valoare de referință.

Începând din 2021, volumele alocărilor cu titlu gratuit se ajustează atunci când apar modificări ale producției industriale[25]. Pragul pentru ajustări este stabilit la o creștere sau scădere a producției cu 15 %. Operatorii au obligația de a prezenta autorităților naționale competente rapoarte anuale privind datele de producție, pe baza cărora se pot efectua ajustări ale volumelor de alocări cu titlu gratuit emise. Această rigoare suplimentară a condus la o creștere a numărului de ajustări anuale ale alocărilor cu titlu gratuit. Numărul mediu de cereri depuse anual în perioada 2021-2023 a fost de peste 3 800, de aproximativ trei ori mai mare decât media anuală până în 2020.

Inițial, alocarea cu titlu gratuit pentru perioada 2021-2025 a fost calculată la 2 791 de milioane de certificate, pentru 7 430 de instalații. Presupunând că prețul carbonului este de 75 EUR/tonă CO_2, valoarea acestei alocări s-ar ridica la aproximativ 42 de miliarde EUR în fiecare an în această perioadă. Până la jumătatea anului 2024, Comisia a adoptat 12 decizii de ajustare a volumelor alocărilor cu titlu gratuit ca urmare a modificărilor volumelor producției industriale, ceea ce a dus la scăderea cu 116,8 milioane a numărului de certificate[26]. În paralel însă, Comisia a adoptat trei decizii prin care a corectat nivelul inițial al alocării cu titlu gratuit, adăugând 4,6 milioane de certificate[27]. Acest demers a fost necesar din cauza erorilor constatate în datele transmise de instalații. Până în prezent, alocarea cu titlu gratuit pentru perioada 2021-2025 a fost redusă în total cu 112,2 milioane de certificate în comparație cu alocarea totală inițială.

Ajustările nivelului alocării cu titlu gratuit se efectuează din rezerva pentru instalațiile nou-intrate (*New Entrants' Reserve* – NER). Aceste ajustări includ și modificări ale alocării ca urmare a deschiderii sau închiderii instalațiilor. Volumul inițial al NER, la începutul anului 2021, se ridica la 331,3 milioane de certificate, acest număr incluzând certificatele nealocate și 200 de milioane de certificate din rezerva pentru stabilitatea pieței.

Tabelul 3 sintetizează nivelurile anuale ale alocării cu titlu gratuit în prima perioadă de alocare – atât nivelurile inițiale, cât și cele ajustate.

[24] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2021/447 al Comisiei din 12 martie 2021 de stabilire a valorilor de referință revizuite pentru alocarea cu titlu gratuit a certificatelor de emisii pentru perioada 2021-2025, în temeiul articolului 10a alineatul (2) din Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 87, 15.3.2021).

[25] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2019/1842 al Comisiei din 31 octombrie 2019 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește noi modalități de ajustare a alocării cu titlu gratuit a cotelor de emisii din cauza modificării nivelului de activitate (JO L 282, 4.11.2019).

[26] De asemenea, Autoritatea de supraveghere a Acordului european de liber schimb a adoptat decizii pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia.

[27] De asemenea, Autoritatea de supraveghere a Acordului european de liber schimb a adoptat decizii pentru Islanda, Liechtenstein și Norvegia.

Tabelul 3. Alocarea cu titlu gratuit în cadrul EU ETS (2021-2025) [milioane de certificate]. Date extrase din registrul UE la 30 iunie 2024.

Anul	2021	2022	2023	2024	2025	Total
Alocare cu titlu gratuit inițială (UE-27 + Islanda, Liechtenstein și Norvegia)	559,6	558,9	558,2	557,5	556,8	2 791,1
Alocare cu titlu gratuit efectivă	545,9	542,5	537,3	527,0	526,2	2 678,9
Alocare cu titlu gratuit ajustată și corectată	-13,7	-16,4	-20,9	-30,5	-30,6	-112,2

Revizuirea Directivei EU ETS aliniază normele privind alocarea cu titlu gratuit la schema EU ETS consolidată. Domeniul de aplicare al activităților reglementate de schemă și al criteriilor de referință a fost extins pentru a încuraja implementarea de noi tehnologii, cum ar fi hidrogenul verde sau producția de oțel cu ajutorul hidrogenului. În paralel, au fost introduse cerințe de condiționalitate pentru a obține acces la alocarea cu titlu gratuit. Acestea iau forma auditurilor energetice și, pentru anumite instalații, a planurilor de neutralitate climatică.

Pentru a pune în aplicare revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, în ianuarie 2024 a fost adoptată o revizuire a Regulamentului privind alocarea cu titlu gratuit [Regulamentul delegat (UE) 2019/331][28]. Revizuirea introduce îmbunătățiri suplimentare pe baza experienței acumulate în primii ani din perioada de alocare actuală. Principalele modificări vizează introducerea condiționalității privind alocarea cu titlu gratuit și eliminarea treptată a alocării cu titlu gratuit pentru anumite produse, care corespunde introducerii treptate a mecanismului de ajustare a carbonului la frontieră (*Carbon Border Adjustment Mechanism* – CBAM). În plus, pentru a stimula în continuare reducerea emisiilor și pentru a asigura condiții de concurență echitabile între tehnologiile convenționale și cele noi, au fost modificate unele definiții de referință ale produselor, în special cele legate de producția de hidrogen și oțel. Au fost ajustate și alte aspecte ale Regulamentului privind alocarea cu titlu gratuit, cu scopul de a stimula electrificarea proceselor industriale.

5.1. Mecanismul de ajustare a carbonului la frontieră

Pentru a atenua riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pe măsură ce UE își consolidează acțiunile în domeniul climatic, în cadrul pachetului „Pregătiți pentru 55” a fost

[28] Regulamentul delegat (UE) 2024/873 al Comisiei din 30 ianuarie 2024 de modificare a Regulamentului delegat (UE) 2019/331 în ceea ce privește normele tranzitorii pentru întreaga Uniune privind alocarea armonizată și cu titlu gratuit a certificatelor de emisii (JO L, 2024/873, 4.4.2024). A se vedea textul consolidat.

adoptat Regulamentul privind mecanismul de ajustare a carbonului la frontieră [Regulamentul (UE) 2023/956][29].

În anumite sectoare industriale care fac obiectul EU ETS (ciment, aluminiu, îngrășăminte, hidrogen, fier și oțel), CBAM va înlocui treptat alocarea cu titlu gratuit începând cu 2026. În perioada 2021-2025, acestor sectoare le revine aproximativ 54 % din totalul alocărilor cu titlu gratuit. Începând din 2026, entitățile care importă în UE mărfuri din sectoarele CBAM vor trebui să cumpere și să restituie certificate pentru emisiile încorporate în acestea. Pentru a sprijini industria în eforturile sale de decarbonizare, Directiva EU ETS direcționează către Fondul pentru inovare veniturile din vânzarea prin licitație a certificatelor gratuite eliminate treptat (a se vedea capitolul 8.2), acordând o atenție deosebită proiectelor din sectoarele CBAM.

Asigurând plata unui preț echivalent pentru emisiile de carbon încorporate generate în procesul de producție a anumitor bunuri importate în UE, CBAM va garanta echivalența dintre prețul carbonului aferent importurilor și prețul carbonului aferent producției interne (vizat de EU ETS), asigurându-se astfel că nu sunt subminate obiectivele climatice ale UE. CBAM va acoperi emisiile directe din toate sectoarele vizate și emisiile indirecte (provenite din consumul de energie electrică în timpul proceselor de producție) din sectoarele cimentului și îngrășămintelor. Inițial, nu vor fi luate în considerare emisiile indirecte din sectoarele eligibile pentru ajutorul pentru costurile indirecte ale carbonului (și anume sectorul aluminiului, al hidrogenului, al fierului și al oțelului – a se vedea capitolul 8.1).

În octombrie 2023 a început o perioadă de tranziție, în cursul căreia importatorii raportează emisiile, dar nu sunt încă obligați să efectueze plăți, și care va dura până la sfârșitul anului 2025, înainte de introducerea treptată a noului regim.

5.2. Riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru mărfurile destinate exportului produse în UE în sectoarele CBAM

Mărfurile destinate exportului produse în UE în sectoarele CBAM s-ar putea confrunta cu un dezavantaj competitiv pe piețele țărilor terțe în cazul în care concurează cu mărfuri pentru care nu s-a stabilit un preț echivalent al carbonului. În temeiul articolului 10a alineatul (1a) din Directiva EU ETS, ca parte a raportului său anual privind funcționarea pieței europene a carbonului (prezentul raport), Comisia trebuie să evalueze riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru mărfurile produse în UE de sectoarele CBAM și exportate către țări terțe care nu aplică EU ETS sau un mecanism similar de stabilire a prețului carbonului.

Comisia și-a lansat evaluarea în T3 din 2024[30], iar prezentul raport include constatările inițiale. Alegerea indicatorilor și a metodologiei va fi îmbunătățită și mai mult pentru evaluările viitoare, astfel încât riscul potențial de relocare a emisiilor de dioxid de carbon să fie

[29] Regulamentul (UE) 2023/956 al Parlamentului European și al Consiliului din 10 mai 2023 privind instituirea unui mecanism de ajustare a carbonului la frontieră (JO L 130, 16.5.2023).

[30] Referința contractului: CLIMA/A4/FWC/2023/0002/RICARDO.

monitorizat într-un mod care să poată fi actualizat în timp[31]. Constatările inițiale nu pot fi considerate definitive, deoarece CBAM se află încă în etapa sa de tranziție. Totuși, Comisia va continua să evalueze relocarea emisiilor de dioxid de carbon în cazul exporturilor în timpul introducerii treptate a CBAM (și a eliminării treptate a alocării cu titlu gratuit), astfel cum se prevede în Directiva EU ETS și în Regulamentul CBAM.

După finalizarea demersului analitic, vor fi publicate rezultate actualizate bazate pe o gamă mai largă de indicatori, analize calitative și feedback din partea părților interesate. În plus, se vor realiza evaluări privind rolul hidrogenului și adoptarea accelerată a acestuia, precum și privind evoluțiile fluxurilor comerciale și ale emisiilor încorporate în mărfurile produse de sectoarele CBAM pe piața mondială. Comisia va continua să evalueze problema riscului de relocare a emisiilor de dioxid de carbon asociată exporturilor pe măsură ce CBAM va intra în faza definitivă și va emite un raport cu privire la aceasta înainte de ianuarie 2028, astfel cum se prevede la articolul 30 alineatul (6) din Regulamentul CBAM.

Evaluarea inițială a pus accentul pe compararea intensității emisiilor în UE (exprimată în kg echivalent CO_2 pe EUR din valoarea producției)[32] și a intensității exporturilor (valoarea exporturilor împărțită la suma dintre valoarea producției și valoarea importurilor)[33]. Figura 3 compară cei doi indicatori la nivel de 8 cifre (NC)[34]. Cu cât intensitatea exporturilor și intensitatea emisiilor unei mărfuri CBAM sunt mai mari, cu atât exporturile mărfii respective sunt mai sensibile la creșterea prețurilor carbonului și cu atât pot fi mai vulnerabile la un risc potențial de relocare a emisiilor de dioxid de carbon în cazul unor diferențe relevante față de țările terțe în ceea ce privește prețul efectiv al carbonului.

Mărimea cercurilor din figura 3 reprezintă valoarea combinată obținută prin înmulțirea intensității exporturilor cu intensitatea emisiilor pentru fiecare dintre mărfurile CBAM. Această valoare a indicatorului combinat la nivelul de 8 cifre poate oferi un indiciu general al sensibilității exporturilor la tarifarea carbonului. Ea nu este însă direct comparabilă cu indicatorul privind relocarea emisiilor de dioxid de carbon (*carbon leakage indicator* – CLI) utilizat pentru a stabili lista privind riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon în perioada

[31] Această evaluare nu va schimba rezultatul evaluării în urma căreia se stabilește lista privind riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon pentru perioada 2021-2030 la nivel de cod NACE de 4 cifre.

[32] Valorile intensității emisiilor au fost preluate din publicațiile *Greenhouse gas emission intensities of the steel, fertilisers, aluminium and cement industries in the EU and its main trading partners* (Intensitățile emisiilor de gaze cu efect de seră în industriile oțelului, îngrășămintelor, aluminiului și cimentului din UE și din principalii săi parteneri comerciali) și *Estimation of the global average GHG emission intensity of hydrogen production* (Estimare a intensității medii globale a emisiilor de GES generate de producția de hidrogen) ale Centrului Comun de Cercetare (2023). Aceste valori ale emisiilor – atât directe, cât și indirecte – aferente mărfurilor CBAM au fost apoi înmulțite cu datele PRODCOM din 2019 privind volumul producției vândute și împărțite la datele PRODCOM din 2019 privind valoarea producției vândute. Valoarea intensității GES pentru hidrogen a fost calculată pe baza datelor din 2021. Autorul a confirmat că valoarea nu ar trebui să se modifice semnificativ, astfel încât în cadrul evaluării s-a presupus că aceeași valoare se va aplica și pentru 2019.

[33] Pentru valorile producției, importurilor și exporturilor au fost utilizate datele PRODCOM referitoare la anul 2022.

[34] Vor fi necesare informații suplimentare, de exemplu cu privire la modelele comerciale cu țările terțe și la tarifarea CO_2 aplicată în străinătate, înainte de a se putea ajunge la concluzii mai definitive cu privire la statutul de risc de relocare a emisiilor de dioxid de carbon al mărfurilor care fac obiectul CBAM.

2021-2030, care este mai agregată (nivel de 4 cifre) și nu se axează în mod specific pe exporturi[35]. Din rezultatele preliminare se pot desprinde următoarele concluzii inițiale:

- niciun produs nu se încadrează în cadranul cu emisii și exporturi intensive. Produsele cu nivel foarte mare de emisii sunt comercializate pe scară mică, iar toate produsele cu intensitate ridicată a exporturilor au o intensitate relativ scăzută a emisiilor;

- intensitatea emisiilor asociate hidrogenului (cercul gri) este relativ mare, dar intensitatea exporturilor de hidrogen este foarte mică, ceea ce face ca valoarea indicatorului combinat să fie mică, și anume 0,013. Totuși, odată cu adoptarea hidrogenului produs cu energie din surse regenerabile, aceste tendințe ar putea să se inverseze, în funcție de modul în care se va dezvolta piața hidrogenului din surse regenerabile;

- mărfurile din sectorul cimentului (cercurile portocalii) sunt comercializate mai rar. Totuși, clincherul de ciment – un factor de producție cu intensitate mare a emisiilor – este expediat mai ușor decât cimentul. Sunt așadar necesare investigații suplimentare, deoarece în cazul lui valoarea indicatorului combinat este în prezent ridicată, și anume 2,109;

- multe îngrășăminte (cercurile galbene), mărfurile din aluminiu (cercuri verzi) și cele din oțel (cercurile albastre) au valori mai scăzute ale intensității emisiilor decât mărfurile reprezentate de hidrogen și ciment, dar sunt exportate mult mai frecvent și, prin urmare, se obțin valori relativ mari ale indicatorului combinat.

Valorile indicatorilor combinați pentru selecția de produse CBAM din fiecare sector industrial vizat sunt prezentate numai în scop ilustrativ. Nu au fost stabilite valori-prag care să limiteze domeniul de aplicare al mărfurilor CBAM care urmează să fie evaluate atât cantitativ, cât și calitativ în ceea ce privește riscul potențial de relocare a emisiilor de dioxid de carbon.

[35] Valorile indicatorului combinat de la nivelul de 8 cifre sunt mai mici decât valorile CLI calculate la nivelul de 4 cifre, deoarece intensitatea comerțului se referă numai la exporturi, iar datele privind valoarea adăugată brută (VAB) sunt înlocuite de valoarea producției (care este mai mică în comparație) și, prin urmare, valoarea-prag de 0,2 aplicată în lista privind riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon din perioada 2021-2030 pentru a determina sectoarele sau subsectoarele expuse acestui risc nu poate fi aplicată direct valorilor indicatorului combinat calculate pentru mărfurile CBAM la nivelul de 8 cifre.

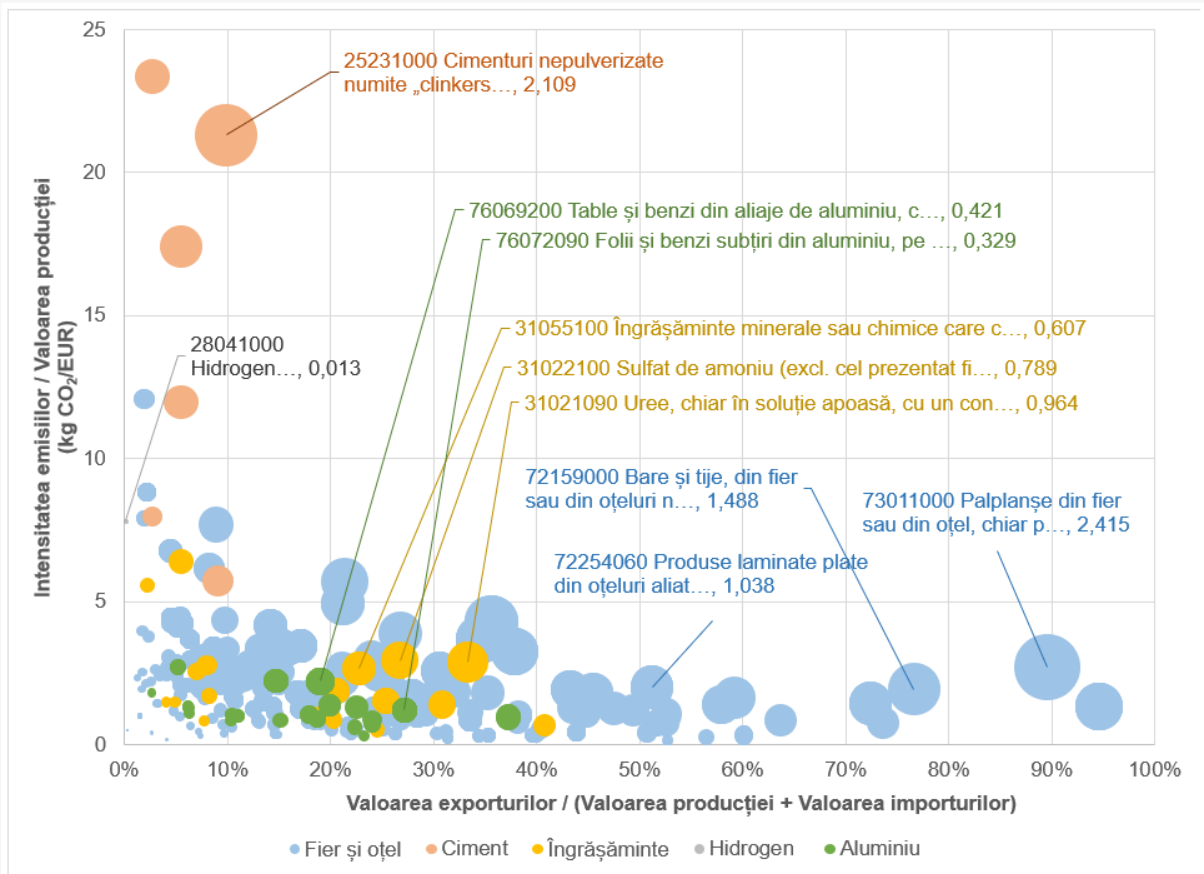

Figura 3. Comparație între valorile intensității exporturilor și intensității emisiilor mărfurilor CBAM

6. Piața carbonului din UE

6.1. Echilibrarea cererii și a ofertei

Rezerva pentru stabilitatea pieței (RSP) este o soluție pe termen lung, bazată pe norme, la dezechilibrul structural dintre oferta și cererea de certificate pe piața carbonului din UE la începutul fazei 3. În 2013, piața a înregistrat un excedent de 2,1 miliarde de certificate, dar între timp RSP a contribuit la scăderea acestuia. Rezerva îmbunătățește echilibrul pieței și pe termen scurt, făcând-o astfel mai rezilientă la șocurile bruște legate de cerere și ofertă, de exemplu din cauza încetinirii creșterii economice cauzate de pandemia de COVID-19 în 2020.

RSP ajustează oferta de certificate de pe piața UE a carbonului în funcție de pragurile predefinite ale numărului total de certificate aflate în circulație (NTCA). Pe baza nivelului NTCA, certificatele sunt fie retrase din licitații și plasate în rezervă, fie scoase din rezervă și scoase la licitație. În acest mod, rezerva pentru stabilitatea pieței stimulează echilibrul și reziliența la șocurile cererii și ofertei, facilitând buna funcționare a pieței carbonului din UE. Rezerva a devenit funcțională în 2019 și, de atunci, retrage certificate din circulație în fiecare an.

Comisia publică NTCA în fiecare an. Numărul se calculează pentru anul precedent, iar ajustările ofertei se efectuează în termen de 12 luni de la publicarea sa, în conformitate cu o

cheie specifică. La 1 iunie 2024, Comisia a publicat Comunicarea privind NTCA în 2023[36]. Aceasta reflectă modificările aduse de pachetul legislativ „Pregătiți pentru 55” – prin revizuirea atât a Directivei EU ETS, cât și a Deciziei privind RSP – în vederea consolidării rezervei.

În 2023, NTCA s-a ridicat la un total de 1,11 miliarde de certificate – o scădere față de 2022, dar în continuare peste pragul de activare a rezervei. Drept urmare, în perioada septembrie 2024-august 2025 sunt retrase din licitații 267 de milioane de certificate (24 % din NTCA). Începând din 2023, RSP invalidează certificatele din participațiile sale care depășesc un anumit prag. Începând din 2024, pragul aplicabil a fost stabilit la 400 de milioane de certificate. La 1 ianuarie 2024, RSP a invalidat 382 de milioane de certificate, lăsând 400 de milioane în rezervă. Începând din 2023, RSP a invalidat în total 2,9 miliarde de certificate.

Figura 4 ilustrează evoluția excedentului de certificate pe piața carbonului din UE începând din 2013. Contribuțiile naționale la RSP sunt prezentate în tabelul B din secțiunea II a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei.

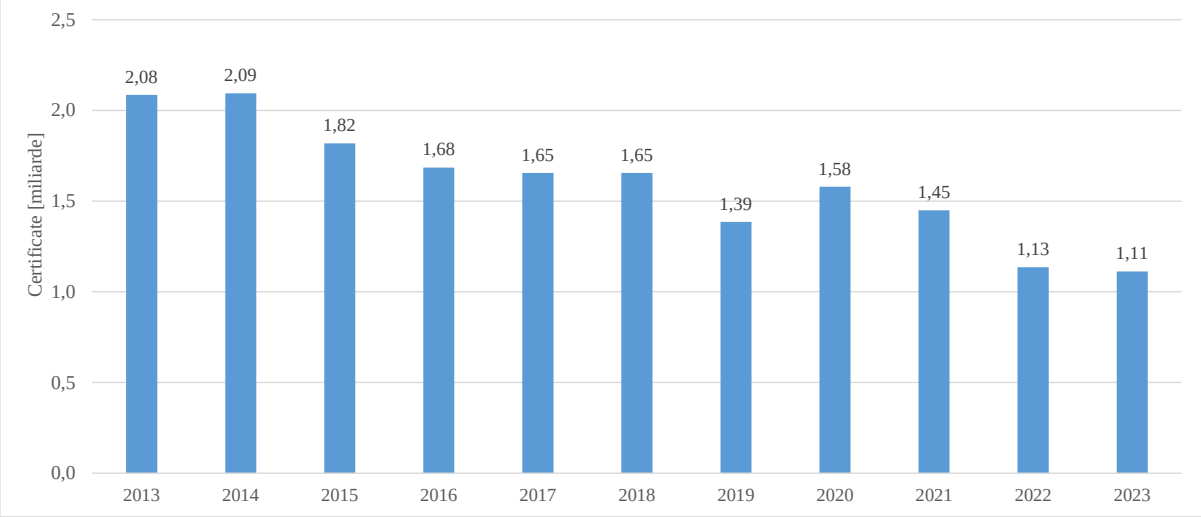

Figura 4. Excedentul de certificate din EU ETS (2013-2023)

6.2. Anularea voluntară

Articolul 12 alineatul (4) din Directiva EU ETS prevede anularea de către statele membre a certificatelor în cazul închiderii unei capacități de producție de energie electrică pe teritoriul lor ca urmare a unor măsuri naționale suplimentare. Într-un astfel de caz, statul membru în cauză trebuie să informeze Comisia cu privire la anularea preconizată. Anularea se efectuează prin reducerea cantității totale de certificate care urmează să fie scoase la licitație de statul membru în cauză, iar cantitatea este limitată la suma maximă a emisiilor verificate ale instalației (instalațiilor) închise pe perioada celor 5 ani anteriori închiderii. Procedura de anulare a certificatelor este prevăzută la articolul 25 din Regulamentul privind licitațiile.

[36] Comunicare a Comisiei – Publicarea numărului total de certificate aflate în circulație în 2023 în scopul rezervei pentru stabilitatea pieței în temeiul schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii instituită prin Directiva 2003/87/CE (JO C, C/2024/3415, 3.6.2024).

În decembrie 2023, Germania și-a notificat intenția de a anula în mod voluntar certificate în urma închiderii a două centrale electrice în 2022, ca parte a politicii naționale de eliminare treptată a cărbunelui. Numărul notificat de certificate care urmează să fie anulate nu a fost încă stabilit. Comisia a publicat notificarea pe site-ul său[37].

Anulările sunt planificate să aibă loc în perioada 2025-2030. Numărul exact de certificate care urmează să fie anulate în legătură cu notificarea poate fi comunicat Comisiei anual. Termenul pentru prima notificare este 31 mai 2025. Metodologia de calculare a numărului total de certificate care urmează să fie anulate face parte din notificare și ține seama de emisiile generate în producția energiei electrice înlocuitoare pe piața energiei electrice, precum și de funcționarea rezervei pentru stabilitatea pieței.

6.3. Supravegherea pieței

Piața carbonului din UE face obiectul unor norme solide de supraveghere a pieței, consacrate pe piețele financiare ale UE. Ea este formată dintr-o piață primară, pe care certificatele de emisii sunt licitate participanților la piață, și o piață secundară, pe care participanții la piață tranzacționează contracte spot și contracte derivate pe certificate de emisii. Atât instrumentele spot, cât și instrumentele derivate pe certificate de emisii sunt clasificate ca instrumente financiare în temeiul MIFID II – Directiva privind piețele instrumentelor financiare (Directiva 2014/65/UE)[38]. Această clasificare se reflectă și în legislația secundară, de exemplu în Regulamentul privind licitațiile, care supraveghează piața primară (licitațiile de certificate).

Supravegherea pieței carbonului din UE este partajată între autoritățile financiare din toate statele membre[39], sub coordonarea autorității europene de reglementare, Autoritatea Europeană pentru Valori Mobiliare și Piețe (ESMA). ESMA monitorizează comportamentul participanților la piață prin cerințe ample de raportare și transparență. În plus, Regulamentul privind abuzul de piață [Regulamentul (UE) 596/2014][40] obligă participanții la piață să raporteze imediat ordinele și tranzacțiile suspecte. La rândul lor, autoritățile naționale au competența de a interveni prin măsuri de remediere sau sancțiuni în cazul în care identifică abuzuri de piață.

În cadrul revizuirii din 2023 a Directivei EU ETS, au fost convenite o serie de modificări cu scopul de a îmbunătăți și mai mult transparența pieței carbonului din UE. ESMA a fost invitată să efectueze o evaluare periodică a funcționării pieței. La 31 august 2023, ESMA a publicat „Raportul privind tendințele, riscurile și vulnerabilitățile din 2023”, a cărui concluzie este că

[37] Notificarea de către Germania a anulării voluntare pentru instalațiile închise în 2022, DG Politici Climatice, 2.5.2024.

[38] Directiva 2014/65/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare (JO L 173, 12.6.2014). A se vedea versiunea consolidată.

[39] A se vedea lista autorităților naționale competente responsabile în temeiul Regulamentului privind abuzul de piață pe site-ul ESMA.

[40] Regulamentul (UE) nr. 596/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 16 aprilie 2014 privind abuzul de piață (JO L 173, 12.6.2014). A se vedea versiunea consolidată.

piața carbonului din UE a rămas stabilă în 2023 și a continuat să funcționeze în conformitate cu principiile fundamentale ale pieței.

La 7 octombrie 2024, ESMA a publicat un raport actualizat privind monitorizarea pieței carbonului din UE[41]. Acesta include cea mai recentă analiză a pieței carbonului, bazată pe datele din 2023. Raportul nu relevă nicio problemă semnificativă în funcționarea pieței și identifică decarbonizarea sectorului energetic și activitatea industrială ca elemente fundamentale ale pieței, importante pentru evoluția pieței.

ESMA a atras atenția și asupra relativei concentrări a licitațiilor, care se datorează preferinței operatorilor de a obține certificate prin intermediari financiari. ESMA a explicat că tranzacționarea pe piețele secundare se realizează în principal prin instrumente financiare derivate, în urma ciclului anual de conformitate cu EU ETS, în care firmele din sectorul nefinanciar dețin poziții lungi (din motive de conformitate), în timp ce băncile și firmele de investiții dețin poziții scurte. Raportul subliniază că majoritatea recomandărilor cuprinse în raportul ESMA din 2022, menite să îmbunătățească transparența pieței carbonului, au fost puse în aplicare.

ESMA a subliniat, de asemenea, importanța disponibilității unor identificatori ai entității juridice (LEI) pentru entitățile din registrul Uniunii și invită administratorii naționali să depună eforturi suplimentare pentru a asigura punerea în aplicare în timp util a cerinței privind înregistrarea LEI. Acest lucru este deosebit de relevant în 2024, întrucât numărul titularilor de conturi va crește odată cu extinderea EU ETS. În acest sens, ESMA consideră că se justifică analizarea aprofundată și monitorizarea în continuare a pieței carbonului.

Deși nu este obligatoriu să existe un LEI pentru a deschide un cont în registrul Uniunii, entitățile care au un LEI au obligația de a introduce această informație în registrul Uniunii atunci când deschid un cont. În plus, modificarea din 2023 a Regulamentului privind registrul [Regulamentul (UE) 2019/1122][42] prevede ca administratorii naționali să verifice, până la sfârșitul anului 2024, conturile care nu conțin informații privind LEI sau statutul locului de tranzacționare sau al contrapărții centrale menționate în tabelul III-I din anexa III la regulament.

La 28 martie 2024 au intrat în vigoare Directiva MIFID II revizuită[43] și MIFIR – Regulamentul privind piețele instrumentelor financiare [Regulamentul (UE) 2024/791][44], consolidând și mai mult normele privind piețele financiare, transparența și supravegherea. Articolul 57 din MIFIR

[41] Raportul de piață al ESMA privind piețele carbonului din UE – 2024 (ESMA50-43599798-10379, 7.10.2024).

[42] Regulamentul delegat (UE) 2019/1122 al Comisiei din 12 martie 2019 de completare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea registrului Uniunii (JO L 177, 2.7.2019). A se vedea versiunea consolidată.

[43] Directiva (UE) 2024/790 a Parlamentului European și a Consiliului din 28 februarie 2024 de modificare a Directivei 2014/65/UE privind piețele instrumentelor financiare (JO L, 2024/790, 8.3.2024). A se vedea versiunea consolidată.

[44] Regulamentul (UE) 2024/791 al Parlamentului European și al Consiliului din 28 februarie 2024 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 600/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 mai 2014 privind piețele instrumentelor financiare (JO L, 2024/791, 8.3.2024). A se vedea versiunea consolidată.

extinde mecanismele de control al administrării pozițiilor la locurile de tranzacționare care tranzacționează instrumente financiare derivate pe certificate de emisii. Articolul 58 din MIFIR modifică domeniul de aplicare al raportării pozițiilor de către locurile de tranzacționare și firmele de investiții prin excluderea certificatelor de emisii și introduce o nouă obligație, aceea de a prezenta rapoarte privind pozițiile de două ori pe săptămână[45], sporind transparența în tranzacționarea certificatelor de emisii și a instrumentelor financiare derivate pe acestea.

De asemenea, noile norme prevăd obligația Comisiei de a efectua, până la 31 iulie 2025, o evaluare cuprinzătoare a adecvării cadrului general de reglementare pentru piețele instrumentelor financiare derivate pe mărfuri, care include certificatele de emisii și produsele derivate asociate. Această evaluare va analiza dacă regimurile de limitare a pozițiilor și mecanismele de control al administrării pozițiilor contribuie la prevenirea abuzului de piață și la favorizarea condițiilor de cotație și de decontare ordonată. Totodată, Comisia va evalua criteriile pe baza cărora se stabilește când o activitate trebuie considerată auxiliară în raport cu activitatea principală la nivel de grup, ținând seama de lichiditate și de funcționarea ordonată a piețelor pentru instrumentele financiare derivate pe mărfuri, inclusiv de tranzacționarea certificatelor de emisii și a instrumentelor financiare derivate pe acestea. În plus, Comisia ar trebui să evalueze în ce măsură datele privind tranzacțiile de pe piețele instrumentelor financiare derivate pe mărfuri sau ale instrumentelor financiare derivate pe certificate de emisii ar putea fi colectate într-o singură entitate de colectare și armonizate în cadrul MIFIR și al Regulamentului privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții [Regulamentul (UE) nr. 648/2012][46], precum și să determine care dintre datele referitoare la tranzacții ar fi pertinente pentru public și modul optim de difuzare a acestor date referitoare la tranzacții.

Ca urmare a noilor norme, ESMA a publicat, la 24 mai 2024, un document de consultare[47] privind instrumentele financiare derivate pe mărfuri, care acoperă toate modificările esențiale ale standardelor tehnice legate de revizuirea MiFID II în ceea ce privește instrumentele financiare derivate pe mărfuri. În acest mod se solicită opiniile părților interesate cu privire la modificările propuse. Pe baza feedbackului primit în urma acestei consultări publice, se preconizează că ESMA va finaliza un raport până la sfârșitul anului 2024 și, pe această bază, poate propune modificări de nivelul 2.

7. Tendințe în materie de emisii

În 2023, emisiile totale din cadrul EU ETS s-au ridicat la 1 149,1 milioane de tone (Mt) de echivalent CO_2 (în scădere de la 1 361,9 Mt de echivalent CO_2 în 2022). Emisiile provenite de

[45] Obligația de a publica două rapoarte se referă numai la locurile de tranzacționare care oferă atât contracte futures, cât și contracte de opțiuni. Locurile de tranzacționare care oferă numai contracte futures vor continua să publice un singur raport.

[46] Regulamentul (UE) nr. 648/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 4 iulie 2012 privind instrumentele financiare derivate extrabursiere, contrapărțile centrale și registrele centrale de tranzacții (JO L 201, 27.7.2012). A se vedea versiunea consolidată.

[47] *Consultation Paper on the amendments to certain technical standards for commodity derivatives* (Document de consultare privind modificările aduse anumitor standarde tehnice referitoare la instrumentele financiare derivate pe mărfuri), ESMA, 24.5.2024.

la instalații s-au ridicat la 1 095,9 Mt echivalent CO_2, cu 16,5 % mai puține decât în 2022. Este cea mai mare reducere a acestor emisii de până în prezent.

Odată cu această evoluție, emisiile ETS provenite de la instalații sunt în prezent cu aproximativ 47,6 % sub nivelurile din 2005 și sunt pe cale să atingă obiectivul de -62 % stabilit pentru 2030. Tendința observată confirmă eficacitatea și eficiența EU ETS ca unul dintre principalele stimulente strategice pentru decarbonizarea economiei europene.

Cel mai important factor determinant pentru scăderea record a emisiilor EU ETS a fost sectorul energetic, în care emisiile generate de producția energiei electrice și termice au scăzut cu 24 % față de 2022. Această scădere se datorează în principal unei creșteri substanțiale a producției de energie electrică din surse regenerabile (în principal eoliană și solară) și a înlocuirii cărbunelui cu gaze în producția de energie electrică, facilitată de menținerea prețurilor medii ale carbonului la peste 80 EUR/tCO_2 în 2023.

În 2023, energia din surse regenerabile a fost principala sursă de energie electrică din UE, reprezentând 44,7 % din producția totală de energie electrică[48]. În același timp, energia electrică generată din combustibili fosili a scăzut cu 19,7 % față de 2022, contribuind cu 32,5 % la producția totală de energie electrică.

Prin instalarea unei noi capacități de producere a energiei solare de 56 GW în 2023, UE a stabilit un nou record, depășind capacitatea suplimentară de 40 GW instalată în 2022. Energia eoliană onshore și offshore din UE a avut o capacitate instalată cumulată totală de 221 GW (201 GW onshore; 19 GW offshore), cu 16 GW instalată în 2023. Energia eoliană a depășit gazele naturale, devenind a doua tehnologie de generare a energiei electrice ca mărime din UE, după cea nucleară[49].

Deși într-o măsură mai mică, scăderea emisiilor în sectorul energetic a fost determinată și de revenirea hidroenergiei ca urmare a condițiilor climatice mai favorabile și a energiei nucleare, precum și de reducerea cu 2 % a producției de energie electrică în ansamblu[50]. Primele indicii arată că, în prima jumătate a anului 2024, aproximativ 50 % din producția de energie electrică a provenit din surse regenerabile, energia eoliană și solară generând mai multă energie electrică decât combustibilii fosili împreună[51].

În sectoarele industriale energointensive s-a observat o reducere a emisiilor cu 7,5 % față de 2022, ca urmare a unei combinații între scăderea producției și creșterea eficienței. Nivelurile de producție ale instalațiilor care intră în domeniul de aplicare al EU ETS nu sunt disponibile la momentul publicării. Statisticile Eurostat privind producția industrială arată că, în ansamblu, producția industrială a scăzut ușor în 2023, dar rămâne mai ridicată decât în 2019 și 2021 (adică imediat înainte de pandemia de COVID-19 și de invadarea Ucrainei de către Rusia).

[48] *Renewables take the lead in power generation in 2023* (Sursele regenerabile preiau conducerea în producția de energie electrică în 2023), DG Eurostat, 27.6.2024.

[49] COM(2024) 404 final – Raport privind starea uniunii energetice [în temeiul Regulamentului (UE) 2018/1999 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice)], 11.9.2024.

[50] Se referă la producția netă de energie electrică în UE-27 și Norvegia, astfel cum a fost raportată de Eurostat.

[51] E. Graham și N. Fulghum (2024), *Wind and solar overtake EU fosil fuels in the first half of 2024* (Energia eoliană și solară depășesc combustibilii fosili în UE în prima jumătate a anului 2024), 30.7.2024, EMBER.

Tabelul 4 arată evoluția emisiilor ETS provenite de la instalațiile energetice și industriale începând din 2019. Emisiile generate de aviație sunt discutate în capitolul 9.

Tabelul 4. Emisii verificate provenite de la instalații în cadrul EU ETS (2019-2023) [milioane de tone echivalent CO_2]. Date extrase din registrul UE la 30 iunie 2024.

Anul	2019	2020	2021	2022	2023
Emisii verificate – instalații	1 530	1 356 (1 253 exceptând Regatul Unit)	1 337	1 313	1 096
Variație de la an la an	-9,1 %	-11,4 %	-1,4 % (6,6 % exceptând Regatul Unit)	-1,8 %	-16,5 %
Emisii verificate – producția de energie electrică și termică	822	696 (653 exceptând Regatul Unit)	708	725	552
Variație de la an la an	-14,7 %	-15,3 %	1,6 % (8,5 % exceptând Regatul Unit)	2,4 %	-23,9 %
Emisii verificate – producție industrială	708	660 (601 exceptând Regatul Unit)	629	589	544
Variație de la an la an	-1,6 %	-6,9 %	-4,7 % (4,7 % exceptând Regatul Unit)	-6,4 %	-7,5 %

Figura 5 și figura 6 ilustrează evoluția emisiilor provenite din arderea combustibililor fosili în instalațiile care intră sub incidența EU ETS – ca procentaj din emisiile totale ale instalațiilor și, respectiv, în funcție de tipul de combustibil[52]. Nu toate emisiile din cadrul ETS provin din arderea combustibililor fosili – unele provin direct din procese industriale. Figura 5 prezintă ponderea emisiilor provenite din arderea combustibililor fosili în emisiile totale ale instalațiilor. Figura 6 prezintă defalcarea emisiilor de ardere în funcție de tipul de combustibil.

În ansamblu, emisiile prezintă o evoluție descendentă, determinată de decarbonizarea sectorului energetic (a se vedea capitolul 7) – răspândirea surselor regenerabile de energie, înlocuirea cărbunelui cu gaze naturale și utilizarea tot mai frecventă a biomasei[53]. Astfel cum se arată în figura 6, tendința de creștere a utilizării antracitului observată în 2022 (corelată cu

[52] Această analiză se bazează pe datele privind punerea în aplicare a EU ETS raportate de țări în fiecare an în temeiul articolului 21 din Directiva EU ETS (termen-limită: 30 iunie). Până la 25 octombrie 2024, data finalizării prezentului raport, Italia nu își prezentase încă raportul pe 2023. În lipsa celor mai recente date pentru Italia, în acest capitol se utilizează ca substituent datele raportate de Italia pentru 2022, pentru a face posibilă comparația de la an la an. Pentru toate celelalte țări se utilizează datele referitoare la anul 2023.

[53] În 2023, emisiile cu factor zero provenite de la biomasă reprezintă 20,5 % în plus față de emisiile instalațiilor ETS.

creșterea prețurilor gazelor naturale ca urmare a invadării Ucrainei de către Rusia) s-a inversat în cea mai mare parte în 2023. Între timp, UE a reușit să obțină și o scădere cu 18 % a cererii de gaze naturale în perioada august 2022-mai 2024[54].

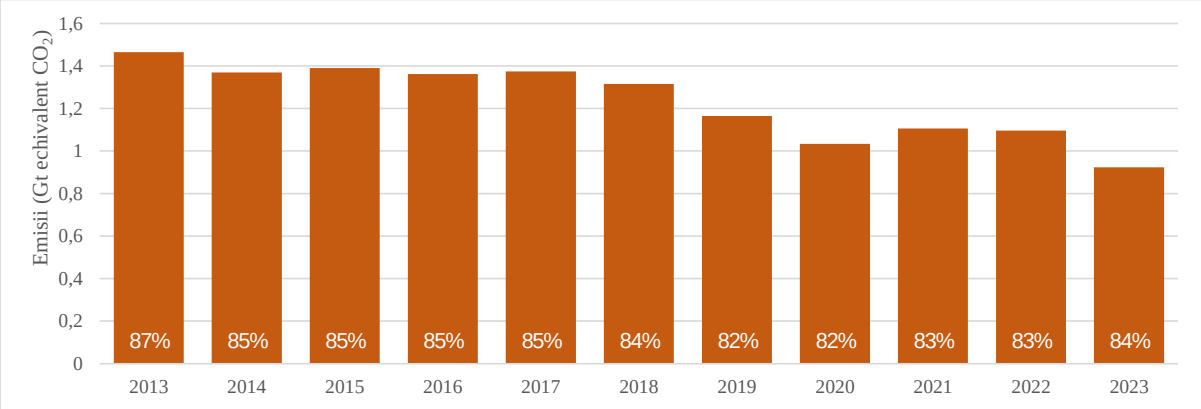

Figura 5. Evoluția emisiilor totale provenite din arderea combustibililor fosili în instalațiile care intră sub incidența EU ETS (2013-2023). Etichetele indică ponderea procentuală din emisiile totale ale instalațiilor.

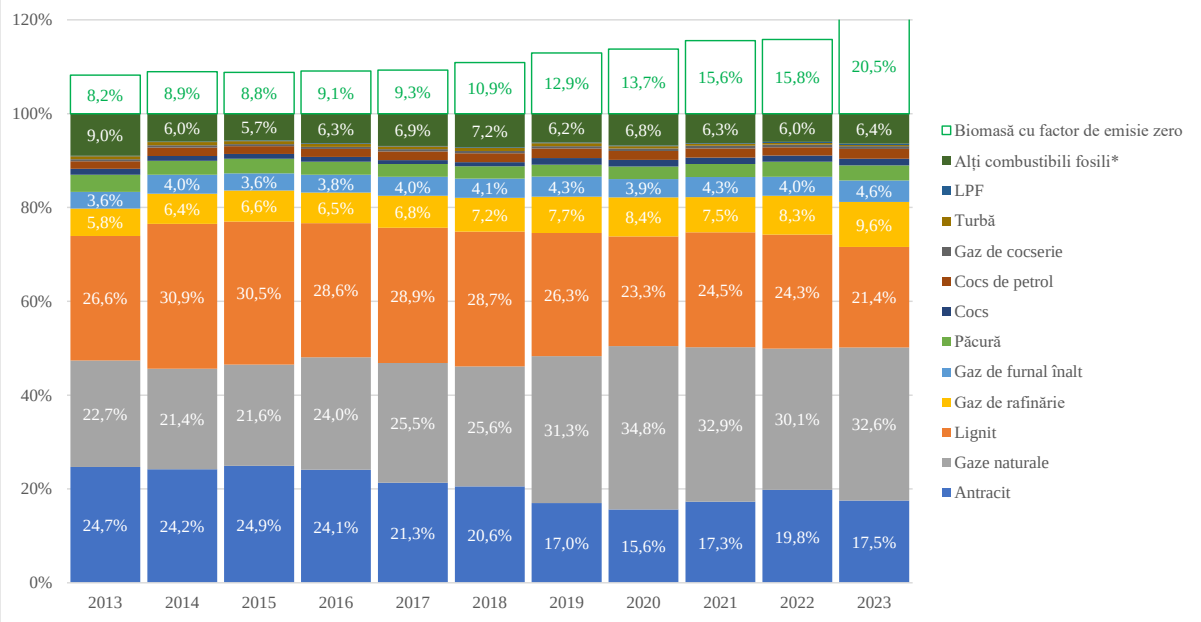

Figura 6. Evoluția ponderii emisiilor provenite din arderea a diverși combustibili în instalațiile care intră sub incidența EU ETS (2013-2023). Etichetele indică ponderea procentuală din totalul emisiilor de ardere ale instalațiilor. Etichetele nu sunt afișate în situațiile în care emisiile provenite din arderea unui anumit combustibil nu depășesc niciodată o pondere de 3 %. Alți combustibili fosili se referă la combustibilii care nu sunt menționați deja în legendă. Emisiile provenite din arderea biomasei au un factor de emisie zero în cadrul EU ETS și, prin urmare, sunt prezentate deasupra emisiilor totale de ardere ale instalațiilor.*

8. Veniturile din EU ETS

[54] Raportul privind starea uniunii energetice în 2024 – a se vedea nota de subsol 49.

Vânzarea certificatelor în cadrul licitațiilor EU ETS generează venituri substanțiale pentru statele membre, destinate sprijinirii acțiunilor climatice și transformării energetice. În 2023, veniturile totale obținute din licitarea certificatelor s-au ridicat la 43,6 miliarde EUR. Din această sumă, 33 de miliarde EUR au revenit direct statelor membre, iar 0,3 miliarde EUR au fost alocate Islandei, Liechtensteinului, Norvegiei și Irlandei de Nord. 7,4 miliarde EUR au fost alocate Fondului ETS pentru inovare și Fondului ETS pentru modernizare, iar restul de 2,8 miliarde EUR au fost alocate Mecanismului de redresare și reziliență, pe care statele membre îl utilizează pentru a promova tranziția către o energie curată și pentru a stimula securitatea energetică – prin realizarea reformelor și a investițiilor incluse în planurile lor de redresare și reziliență. Figura 7 arată distribuția veniturilor obținute din licitarea certificatelor din 2023. Datele detaliate privind veniturile alocate fiecărei țări și fiecărui fond sunt incluse în secțiunea III din documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei.

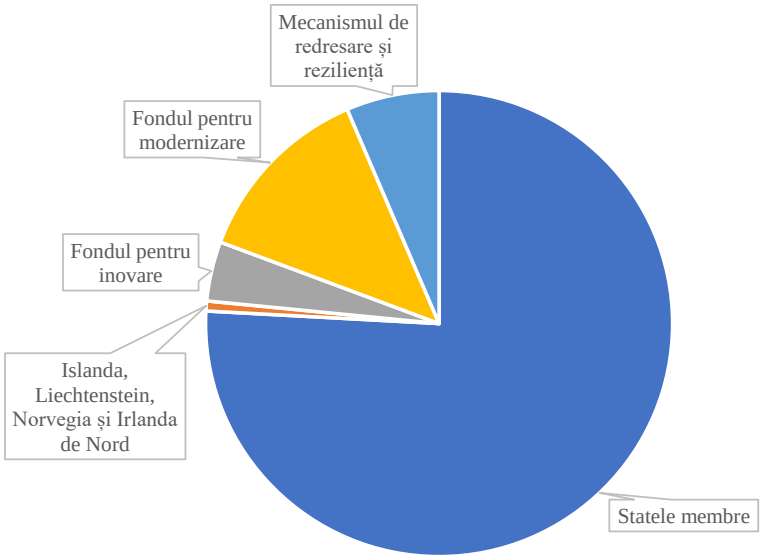

Figura 7. Distribuția veniturilor obținute din licitarea certificatelor din 2023 între bugetele naționale, Fondul pentru inovare, Fondul pentru modernizare și Mecanismul de redresare și reziliență

Odată cu revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, normele privind utilizarea veniturilor obținute din licitarea certificatelor au suferit modificări. În temeiul articolului 10 alineatul (3) din Directiva EU ETS, începând din iunie 2023, statele membre sunt obligate să utilizeze 100 % din veniturile colectate (sau o valoare financiară echivalentă) pentru a sprijini acțiunile climatice și transformarea energetică, cu excepția oricăror venituri pe care statele membre le cheltuiesc ca ajutor destinat industriilor mari consumatoare de energie electrică pentru costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon (a se vedea capitolul 8.1). Scopurile specifice sunt enumerate la articolul 10 alineatul (3) și includ decarbonizarea industrială, transformarea energetică, tehnologiile tehnologice curate, adaptarea la schimbările climatice, decarbonizarea sectorului transporturilor și acțiuni pentru o tranziție justă. Comisia va monitoriza îndeaproape respectarea acestei noi obligații pentru a se asigura că toate veniturile ETS sunt cheltuite cu adevărat în aceste scopuri.

Obligația acoperă veniturile obținute din vânzarea prin licitație a certificatelor suplimentare ca urmare a includerii transportului maritim în EU ETS, statele membre fiind încurajate să își majoreze contribuția la protejarea, refacerea și o mai bună gestionare a ecosistemelor marine, în special a zonelor marine protejate. De asemenea, statele membre care primesc volume mai mari de certificate suplimentare ca urmare a raportului ridicat între companiile lor de transport maritim și populație ar trebui să utilizeze ponderea corespunzătoare în scopuri legate de domeniul maritim.

Statele membre raportează anual Comisiei, în temeiul Regulamentului privind guvernanța [Regulamentul (UE) 2018/1999][55], cu privire la modul în care utilizează veniturile provenite din ETS. Aceste rapoarte sunt întocmite conform unor modele și sunt puse la dispoziția publicului[56]. Modelele au fost actualizate în mai 2024 pentru a reflecta noua obligație și pentru a colecta mai multe informații cu privire la utilizarea veniturilor[57]. Raportarea trebuie să fie suficient de detaliată pentru a evalua respectarea obiectivului privind cheltuielile. În caz contrar, Comisia poate impune unui stat membru să retransmită informațiile și să completeze toate lacunele.

Deși toate veniturile ETS relevante trebuie să fie direcționate către investiții legate de climă și energie, nu este obligatoriu ca acest buget să fie cheltuit integral în același an în care sunt generate veniturile. Din veniturile obținute în 2023 și destinate utilizării în scopurile prevăzute la articolul 10 alineatul (3), 72 % au fost plătite deja în 2023, iar alte 3 % au fost angajate pentru acțiuni specifice. Modul în care statele membre au utilizat restul fondurilor va fi descris în rapoartele viitoare.

Din cele 33 de miliarde EUR colectate de statele membre în 2023 sub formă de venituri ETS, 30,9 miliarde EUR fac obiectul obligației prevăzute la articolul 10 alineatul (3)[58]. Potrivit rapoartelor, 2,1 miliarde EUR din veniturile obținute în 2023 au fost alocate pentru finanțarea costurilor indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon ale industriilor energointensive. Din cele 30,9 miliarde EUR, statele membre au raportat[59] că au plătit deja 22,2 miliarde EUR și au angajat încă 0,8 miliarde EUR în scopurile prevăzute la articolul 10 alineatul (3). Ca atare, mai rămân de alocat, plătit și raportat aproximativ 7,9 miliarde EUR.

---

[55] Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice (JO L 328, 21.12.2018).

[56] Utilizarea veniturilor obținute din vânzarea prin licitație a certificatelor ETS – Anul de raportare 2024 – GovReg, Reportnet3, Agenția Europeană de Mediu.

[57] Au fost adoptate noi modele pentru raportarea de către statele membre cu privire la schimbările climatice, DG Politici Climatice, 7.5.2024.

[58] Statele membre au fost încurajate să folosească cel puțin 50 % din veniturile colectate până la 4 iunie 2023 pentru a sprijini investițiile în decarbonizare și în transformarea energetică. În cazul veniturilor colectate începând cu 5 iunie 2023 se aplică obligația de a utiliza 100 % (sau o valoare financiară echivalentă) pentru a sprijini decarbonizarea și transformarea energetică în sectoarele ETS.

[59] Unele țări care cofinanțează acțiuni cu veniturile obținute din ETS raportează valoarea totală a acțiunii cofinanțate; prin urmare, cuantumul aferent acțiunilor lor este mai mare decât veniturile obținute. Valorile din prezentul capitol au fost ajustate în acest sens: de exemplu, dacă suma alocată acțiunilor a fost de două ori mai mare decât venitul generat, s-a presupus că jumătate din fiecare acțiune și compensarea costurilor indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon au fost plătite din veniturile obținute din licitarea certificatelor.

Tabelul 5 prezintă o defalcare a veniturilor ETS în cuantum de 33 de miliarde EUR colectate de statele membre în 2023. În plus, statele membre au raportat alocarea în 2023 a unor venituri în cuantum de 1,0 miliard EUR generate în anii anteriori (0,6 miliarde EUR plătite și 0,4 miliarde EUR angajate) în scopurile prevăzute la articolul 10 alineatul (3).

Tabelul 5. Defalcarea veniturilor ETS, în cuantum de 33 de miliarde EUR, colectate de statele membre în 2023

	Venituri (miliarde EUR)
Venituri raportate ca utilizate pentru finanțarea ajutorului pentru costurile emisiilor de dioxid de carbon	2,1
Venituri care fac obiectul obligației prevăzute la articolul 10 alineatul (3) și plătite în 2023	22,2
Venituri colectate de statele membre în 2023 care fac obiectul obligației prevăzute la articolul 10 alineatul (3) și angajate	0,8
Venituri colectate de statele membre în 2023 și care nu au fost încă alocate, plătite și raportate	7,9

Astfel cum se arată în figura 8, din veniturile de 22,2 miliarde EUR raportate ca fiind plătite în 2023 în scopurile prevăzute la articolul 10 alineatul (3), 9,7 miliarde EUR au fost utilizate pentru proiecte din categoria „Aprovizionarea cu energie, rețelele și stocarea energiei”, 2,3 miliarde EUR pentru „Eficiența energetică, încălzirea și răcirea clădirilor” și 5,1 miliarde EUR pentru „Transport public și mobilitate”. Dintre cele 323 de acțiuni raportate în aceste trei categorii, se pot menționa ca exemple instalarea de sisteme fotovoltaice în România, granturile pentru îmbunătățirea eficienței energetice a gospodăriilor cu venituri mici din Franța și extinderea rețelelor de metrou în orașele Lisabona și Porto din Portugalia.

În plus, statele membre au raportat că au alocat 0,7 miliarde EUR pentru proiecte din categoria „Decarbonizarea industriei (tehnologii cu emisii scăzute de dioxid de carbon, CUSC și eficiență energetică în sectoarele industriale, cu excepția sectorului energetic)”, printre care sprijin financiar și tehnic acordat întreprinderilor din Regiunea Valonă a Belgiei în tranziția lor către o economie neutră climatic. Statele membre au raportat, totodată, că au alocat 2,7 miliarde EUR pentru „Sprijin social și tranziție justă”, de exemplu prin Fondul elen pentru tranziția energetică (care acoperă, printre altele, subvenții la energie pentru gospodăriile cu venituri mici, sprijin pentru întreprinderile din zone aflate în tranziție, programe de recalificare și proiecte de infrastructură verde).

Pentru 1,4 miliarde EUR din plățile efectuate în 2023, statele membre au indicat categoria „Altele”, care cuprinde acțiunile care nu se încadrează în nicio altă categorie sau care se încadrează în mai multe categorii. Ca exemplu, se poate menționa fondul „Climate Leap” din Suedia, care sprijină diverse proiecte legate de reducerea emisiilor, de biogaz, biodiversitate și cercetare.

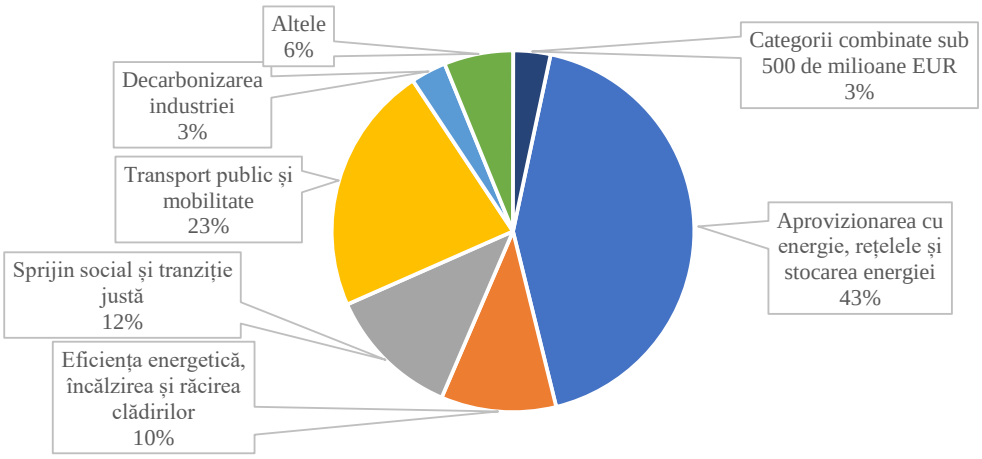

Figura 8. Defalcarea celor 22,2 miliarde EUR din veniturile obținute din licitarea certificatelor ETS în 2023 raportate ca fiind plătite, pe categorii. Categoriile combinate sub 500 de milioane EUR sunt (în milioane EUR) transportul rutier (309), adaptarea (155), scopurile internaționale și finanțarea internațională a combaterii schimbărilor climatice (110), LULUCF, agricultura și absorbțiile cu ajutorul terenurilor (59), cheltuielile administrative (54), gestionarea deșeurilor (29), transportul maritim (17), aviația (13) și absorbțiile permanente (3).

Veniturile obținute din licitarea certificatelor EU ETS au reprezentat o contribuție esențială la aceste proiecte și la multe alte proiecte de impact din statele membre. Aceste proiecte au contribuit nu numai la reducerea emisiilor, ci și la asigurarea faptului că tranziția verde este justă. Studiile de caz privind 13 proiecte (co)finanțate din veniturile obținute din vânzarea certificatelor prin licitație demonstrează efectele pozitive ale veniturilor asupra tranziției climatice în UE[60]. Este important de precizat că statele membre trebuie să depună eforturi pentru a asigura vizibilitatea sursei de finanțare a acțiunilor sau proiectelor finanțate din veniturile ETS, pentru a demonstra contribuția EU ETS la decarbonizarea progresivă și la tranziția justă. Acest lucru nu s-a întâmplat în cazul majorității acțiunilor raportate pentru 2023, iar Comisia intenționează să monitorizeze situația.

În documentul de lucru al serviciilor Comisiei care însoțește Raportul intermediar privind politicile climatice 2024[61] este inclusă o prezentare generală a modului în care fiecare stat membru și-a utilizat veniturile provenite din ETS.

8.1. Ajutoarele pentru costuri indirecte

Statele membre pot acorda ajutoare de stat prin EU ETS anumitor industrii mari consumatoare de energie electrică pentru costurile dioxidului de carbon determinate de emisiile indirecte, în special pentru cele determinate de prețurile crescute ale energiei electrice ca urmare a faptului că întreprinderile din domeniul energiei transferă consumatorilor costurile de cumpărare a certificatelor de emisii. Comisia a adoptat orientări privind ajutoarele de stat acordate în cadrul

[60] *Climate and Energy in the EU, Use of ETS auctioning revenues, Good practices* (Clima și energie în UE, Utilizarea veniturilor din licitațiile ETS, Bune practici), Agenția Europeană de Mediu, 11.10.2024.

[61] COM(2024) 498 – Raport intermediar privind politicile climatice 2024 și documentul de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei (urmează să fie publicate).

EU ETS pentru a armoniza punerea în aplicare a acestor ajutoare între statele membre și pentru a reduce la minimum denaturările concurenței pe piața unică[62].

În 2023, 15 state membre au plătit pentru costurile indirecte suportate în 2022, după ce au notificat Comisiei schemele lor în vederea evaluării ajutoarelor de stat și după ce au primit confirmarea faptului că acestea sunt compatibile cu piața unică. Austria, Grecia și Slovenia au introdus scheme noi, iar Țările de Jos au suspendat aplicarea schemei lor[63]. În cadrul schemelor puse în aplicare de statele membre, beneficiarii trebuie să reinvestească o parte din ajutor în proiecte care le reduc amprenta de carbon directă sau indirectă și, ca atare, expunerea la riscul de relocare a emisiilor de dioxid de carbon.

În termen de trei luni de la sfârșitul fiecărui an, statele membre în care există o schemă de compensare a costurilor indirecte trebuie să publice valoarea totală a compensației plătite, inclusiv o defalcare pe sectoare și subsectoare beneficiare. Tabelul 6 sintetizează datele publicate de statele membre cu privire la ajutorul plătit în 2023 pentru costurile indirecte suportate în 2022. Aceste sume sunt comparate și cu veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii în 2022.

Totalul plăților suportate de aceste 15 state membre pentru costurile indirecte în 2023 s-a ridicat la aproximativ 3,95 miliarde EUR. Această sumă depășește suma de 2,16 miliarde EUR plătită în 2022, ceea ce reprezintă o creștere cu aproximativ 80 % a plăților pentru costuri indirecte. Numărul instalațiilor care au beneficiat de ajutor a crescut ușor (cu 56), întrucât schemele pentru costuri indirecte au fost puse în aplicare de mai multe state membre.

Ajutoarele pentru costurile indirecte ale emisiilor de dioxid de carbon într-un anumit an se bazează pe prețul la termen al certificatelor din anul precedent. Astfel, ajutorul plătit în 2023 pentru costurile suportate în 2022 se bazează pe prețul mediu la termen din 2021. Acest preț a fost de 54,1 EUR, ceea ce înseamnă mai mult decât dublu față de prețul de 25,09 EUR utilizat pentru costurile indirecte suportate în 2021. De atunci, acest preț la termen a crescut la peste 80 EUR în 2022 și 2023, ceea ce înseamnă că ajutorul pentru costurile indirecte suportate în 2023 și 2024 se va baza pe un preț mai mare al carbonului. Schemele de compensare a costurilor indirecte au, de regulă, un buget maxim calculat pentru întreaga perioadă de aplicare (în majoritatea statelor membre, aceasta este perioada 2021-2030).

Plățile costurilor indirecte au crescut și în termeni relativi. Totalul plăților pentru costurile indirecte suportate în 2022 a fost echivalent cu 16 % din veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii din 2022 colectate de cele 15 state membre, față de 10 % din veniturile colectate în 2021 de către cele 13 state membre care au acordat ajutor pentru același an. Acest lucru a fost determinat în mare măsură de scăderea volumului absolut al certificatelor scoase la licitație în 2022, precum și de creșterea prețului la termen menționat mai sus.

[62] Orientări privind anumite măsuri de ajutor de stat acordate în contextul sistemului de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră după 2021 (JO C 317, 25.9.2020).

[63] În plus, Portugalia a adoptat o schemă pentru costurile indirecte la sfârșitul anului 2022.

Tabelul 6. Cuantumurile ajutoarelor plătite în 2023 din veniturile obținute din licitarea certificatelor ETS pentru costurile indirecte suportate în 2022

Statul membru	Suma plătită pentru costurile indirecte suportate în 2022 [milioane EUR]	Numărul destinatarilor (instalații)	Venituri obținute din licitarea certificatelor de emisii în 2022[64] [milioane EUR]	Valoarea relativă a ajutorului pentru costurile indirecte în comparație cu veniturile obținute din licitarea certificatelor
Austria	184,8	76	375,4	49,2 %
Belgia	186,2	59	649,2	28,7 %
Cehia	50,3	21	670,6	7,5 %
Finlanda	117,7	49	504,7	23,3 %
Franța	604,2	280	1 834,7	32,9 %
Germania	1 643,7	668	6 772,4	24,3 %
Grecia[65]	171,5	53	1 314,0	13,1 %
Italia	150,6	251	3 166,1	4,8 %
Luxemburg	25,0	4	4,8	517,0 %
Polonia	372,7	95	4 966,4	7,5 %
Portugalia[66]	25,0	22	661,6	3,8 %
România	145,0	30	482,4	30,1 %
Slovacia	20,9	9	342,4	6,1 %
Slovenia	26,0	17	170,5	15,3 %
Spania	228,8	185	3 186,8	7,2 %

Statele membre care cheltuiesc mai mult de 25 % din veniturile pe care le-au obținut în urma licitării certificatelor de emisii pentru costurile indirecte în orice an au obligația de a publica

[64] Excluzând veniturile obținute în urma vânzării prin licitație a certificatelor de emisii pentru aviație.

[65] În cazul Greciei, în plus față de ajutorul prezentat în tabel, în 2023 au fost efectuate plăți în valoare de 86,1 milioane EUR pentru costurile indirecte suportate în 2021.

[66] În cazul Portugaliei, în plus față de ajutorul prezentat în tabel, în 2022 s-a plătit un ajutor în valoare de 24,6 milioane EUR unui număr de 26 de instalații pentru costurile indirecte suportate în 2022.

un raport în care să explice motivele depășirii acestui prag. În 2023, majoritatea statelor membre au rămas cu mult sub acest prag. Cu toate acestea, cinci state membre au cheltuit peste 25 % din veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii pentru plata costurilor indirecte: Austria, Belgia, Franța, Luxemburg și România. Justificările furnizate de aceste state membre sunt rezumate mai jos.

Austria a raportat că în 2022 a fost adoptată o schemă temporară care permitea compensații de peste 25 % din cauza prețurilor ridicate la energie electrică și a invadării Ucrainei de către Rusia. În Belgia și Franța, proporția ridicată a plăților din veniturile obținute în urma licitării certificatelor a fost atribuită ponderii ridicate a producției de energie electrică cu emisii scăzute de dioxid de carbon din această țară, care a determinat obținerea de venituri relativ scăzute din licitații în comparație cu ponderea industriilor mari consumatoare de energie electrică. România a indicat că pragul de 25 % a fost depășit parțial din cauza creșterii prețului carbonului utilizat la calcularea plăților.

Cheltuielile Luxemburgului au depășit cu mult veniturile totale obținute de acest stat din licitarea certificatelor de emisii. Pe lângă faptul că plățile sale au crescut în 2023, creșterea ponderii veniturilor a fost atribuită și scăderii volumului licitat în Luxemburg ca urmare a utilizării certificatelor ETS pentru compensarea emisiilor în sectoarele care intră sub incidența Regulamentului privind partajarea eforturilor. Această practică este denumită „mecanismul de flexibilitate al Regulamentului privind partajarea eforturilor”[67]. Per ansamblu, în 2022 Luxemburg a obținut venituri cu 35 % mai mici decât în 2021. De asemenea, atât Luxemburg, cât și România au menționat că transferul de certificate în rezerva pentru stabilitatea pieței a contribuit la scăderea volumului certificatelor scoase la licitație.

8.2. Fondul ETS pentru inovare

Fondul pentru inovare, finanțat integral din EU ETS, este unul dintre cele mai mari programe de finanțare din lume pentru implementarea de soluții și tehnologii inovatoare cu emisii de carbon scăzute și zero în domeniul energiei, al industriei și al mobilității neutre climatic. Fondul oferă granturi pentru proiecte care vizează comercializarea tehnologiilor inovatoare cu emisii scăzute de carbon și introducerea de soluții industriale pe piață pentru decarbonizarea Europei și sprijinirea tranziției către neutralitatea climatică. Având un buget disponibil estimat la 40 de miliarde EUR (pe baza unui preț al carbonului de 75 EUR/tCO_2), Fondul pentru inovare a lansat opt cereri de propuneri începând din 2020, dintre care una pentru licitații în cadrul Băncii Europene pentru Hidrogen.

[67] Regulamentul privind partajarea eforturilor creează o flexibilitate unică prin care statele membre pot avea maximum 100 de milioane de certificate ETS anulate colectiv în perioada 2021-2030, astfel încât fiecare să își poată respecta obiectivul de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră stabilit prin regulamentul respectiv. Flexibilitatea este destinată statelor membre ale căror obiective depășesc cu mult media UE și cu potențial de a realiza reduceri eficiente din punctul de vedere al costurilor, precum și statelor membre care nu au alocat certificate EU ETS cu titlu gratuit instalațiilor industriale în 2013 (nouă țări în total: Austria, Belgia, Danemarca, Finlanda, Irlanda, Luxemburg, Malta, Țările de Jos și Suedia. Anularea se face din volumul de certificate de emisii scoase la licitație de statul membru în cauză în conformitate cu articolul 10 din Directiva EU ETS. În perioada 2021-2023, statele membre eligibile au notificat utilizarea a 21 641 364 de certificate în temeiul mecanismului de flexibilitate al Regulamentului privind partajarea eforturilor.

Comisia prezintă separat rapoarte mai detaliate cu privire la punerea în aplicare a Fondului pentru inovare. Cel de al doilea raport intermediar privind punerea în aplicare a Fondului pentru inovare este așteptat în T4 2024[68].

În urma rundei de cereri de propuneri din 2022, au fost semnate acorduri de grant pentru 39 de proiecte la scară mare și 15 proiecte la scară mică. Peste 3,5 miliarde EUR vor finanța inovarea, de exemplu în industriile energointensive, în producția de hidrogen, în producția de energie din surse regenerabile și în fabricarea de componente pentru stocarea energiei și energia din surse regenerabile, și vor contribui la promovarea decarbonizării în 17 țări[69]. Aproximativ 55 de milioane EUR vor finanța inovarea la scară mică în mai multe sectoare greu de decarbonizat, cum ar fi cel al biocombustibililor, al sticlei și ceramicii, al cimentului, al stocării energiei și al surselor regenerabile de energie[70].

În urma sprijinirii unor proiecte în Danemarca, Grecia, Ungaria și Letonia, echilibrul sectorial și geografic al Fondului pentru inovare s-a îmbunătățit și mai mult. În iunie 2024, portofoliul total al Fondului pentru inovare număra 127 de proiecte fie în derulare, fie în curs de întocmire a unui acord de grant, contribuția EU ETS fiind de 7,35 miliarde EUR[71]. Se estimează că, până la finalizare, aceste proiecte vor realiza economii de emisii de aproximativ 457 Mt de echivalent CO_2 în primii 10 ani de funcționare.

Pentru aceste proiecte, stimulentul reprezentat de prețul carbonului în cadrul EU ETS este mult mai mare decât cuantumul finanțării provenite din EU ETS. De exemplu, până în prezent avantajul dat de evitarea costului carbonului în scenariile economice ale întreprinderilor care au primit finanțare pentru proiecte prin Fondul pentru inovare este de aproximativ 34 de miliarde EUR (costurile carbonului evitate ca urmare a reducerii emisiilor, la un preț mediu al carbonului de 75 EUR/tCO_2). Acest lucru reflectă logica EU ETS, conform căreia prețul carbonului reprezintă principalul stimulent pe termen lung, iar Fondul pentru inovare completează acest stimulent pentru a accelera schimbarea[72].

În paralel, 27 de proiecte care nu au fost selectate în cadrul celei de a treia runde de cereri de propuneri (atât la scară mare, cât și la scară mică) au fost selectate pentru a beneficia de asistență pentru dezvoltare prin Fondul pentru inovare. De la începutul programului, 70 de proiecte au primit asistență pentru dezvoltarea proiectului, creându-se o rezervă solidă de propuneri viitoare de bună calitate. Acest sprijin se ridică la 24 de milioane EUR și este furnizat de Banca Europeană de Investiții (BEI).

[68] Raportul Comisiei către Parlamentul European și Consiliu privind punerea în aplicare a Fondului pentru inovare (COM/2022/416 final).

[69] Proiectele vor contribui la decarbonizarea a 16 state membre (Austria, Belgia, Croația, Cehia, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Letonia, Țările de Jos, Portugalia, Spania și Suedia), plus Norvegia.

[70] 16 granturi din Fondul pentru inovare al UE acordate unor proiecte din toată Europa, DG Politici Climatice, 6.6.2023.

[71] Portofoliul actualizat al proiectelor pentru care s-au semnat acorduri în cadrul Fondului pentru inovare.

[72] Considerentul 20 din Directiva 2009/29/CE, reafirmat în considerentul 14 din Directiva (UE) 2018/410.

Cererea de propuneri a Fondului pentru inovare pentru tehnologii neutre climatic din 2023 (cererea de propuneri IF23 NZT) s-a încheiat la 9 aprilie 2024, după primirea a 337 de propuneri. Temele specifice abordate în cerere au fost producerea de tehnologii curate și testarea lor în proiecte-pilot, pe lângă trei teme generale privind decarbonizarea, organizate în proiecte la scară mică, medie și mare. Cererea de propuneri IF23 NZT reflectă deja extinderea aplicării schemei de comercializare a certificatelor de emisii la sectorul clădirilor, al transportului rutier și, în special, la sectorul maritim, prevăzând dispoziții specifice privind accelerarea decarbonizării acestuia, inclusiv în ceea ce privește producția și utilizarea combustibililor din surse regenerabile și cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

Rezultatele cererii de propuneri IF23 NZT sunt așteptate în T4-2024, iar acordurile de grant urmează să fie semnate la începutul anului 2025. Vor fi puse la dispoziție aproximativ 4 miliarde EUR pentru finanțarea tehnologiilor inovatoare cu emisii scăzute de dioxid de carbon și neutre climatic. Pentru prima dată, proiectele care îndeplinesc pragurile minime pentru toate criteriile de atribuire vor primi marca STEP (platforma Tehnologii strategice pentru Europa), introdusă prin Regulamentul STEP [Regulamentul (UE) 2024/795][73]. Această marcă este eticheta de calitate a UE acordată proiectelor de înaltă calitate care contribuie la obiectivele STEP. În cazul proiectelor respective, ea va facilita accesul la finanțare din partea statelor membre.

Revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS a introdus proceduri de ofertare concurențiale („licitații”) în cadrul Fondului pentru inovare, iar în perioada 23 noiembrie 2023-8 februarie 2024 (licitația IF23) s-a desfășurat prima licitație-pilot pentru producția de combustibili din surse regenerabile de origine nebiologică (H_2 RFNBO). Licitația IF23 a atras 132 de oferte din 17 țări de pe tot cuprinsul Europei, bugetul solicitat fiind de 15 ori mai mare decât cel disponibil, ceea ce indică o suprasubscriere semnificativă. Rezultatele evaluării au fost publicate la sfârșitul lunii aprilie 2024.

În cadrul licitației IF23 au fost selectate șapte oferte pentru pregătirea acordului de grant, contribuțiile din partea UE ridicându-se în total la 720 de milioane EUR[74]. Proiectele selectate au prezentat cereri cuprinse între 0,37 EUR și 0,48 EUR pe kilogram de H_2 RFNBO produs. Pe baza modelului de tip „pay-as-bid” al licitației-pilot, aceste proiecte vor primi din partea Fondului pentru inovare granturi cuprinse între 8 milioane EUR și 245 de milioane EUR. Se preconizează că acordurile de grant vor fi semnate în octombrie 2024.

Prin această primă licitație-pilot, Fondul pentru inovare a testat și funcția de „licitație ca serviciu”, permițând țărilor SEE să utilizeze licitația Fondului pentru inovare pentru a aloca fonduri naționale suplimentare proiectelor interne care nu se încadrau în bugetul de licitație al Fondului pentru inovare. Germania a contribuit cu 350 de milioane EUR la o componentă națională de finanțare din cadrul licitației-pilot. În mod similar, DG Politici Climatice colaborează îndeaproape cu DG Concurență pentru a crea o funcție similară destinată cererilor

[73] Regulamentul (UE) 2024/795 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 februarie 2024 de instituire a platformei Tehnologii strategice pentru Europa (STEP) (JO L, 2024/795, 29.2.2024).

[74] Trei proiecte din Spania, două din Portugalia și câte un proiect din Finlanda și Norvegia.

de propuneri obișnuite, denumită „granturi ca serviciu”. Ambele funcții dau țărilor SEE posibilitatea de a valorifica procedurile de evaluare consacrate ale Fondului pentru inovare și de a evita sarcinile administrative inutile asociate dezvoltării și derulării unor noi scheme de sprijin pentru aceleași tehnologii.

8.3. Fondul ETS pentru modernizare

Fondul pentru modernizare este un program de solidaritate finanțat din EU ETS. Acesta ajută 10 state membre cu venituri mai mici[75] și, începând din 2024, 13 state membre cu venituri mai mici[76] să își îndeplinească obiectivele în materie de climă și energie pentru 2030, contribuind la implementarea de proiecte care modernizează sistemele energetice și îmbunătățesc eficiența energetică. Bugetul fondului provine din vânzarea prin licitație a unei cote din plafonul EU ETS (corespunzând unui număr de 438 de milioane de certificate), alocată între statele membre beneficiare conform unei chei de repartizare fixe[77]. În plus, șase state membre beneficiare au transferat 320 de milioane de certificate din faza 3 a EU ETS (2013-2020) către Fondul pentru modernizare. Astfel, dimensiunea sa totală se ridică la peste 750 de milioane de certificate, adică 56 de miliarde EUR în perioada 2021-2030, presupunând un preț mediu al carbonului de 75 EUR/tCO_2.

Deși selectează investițiile pe care doresc să le sprijine, statele membre trebuie să utilizeze cea mai mare parte a resurselor care le sunt alocate în cadrul fondului pentru investiții prioritare. Printre acestea se numără producerea și utilizarea energiei electrice din surse regenerabile, încălzirea și răcirea, eficiența energetică, stocarea și modernizarea rețelelor energetice, sprijinirea gospodăriilor cu venituri mici în vederea combaterii sărăciei energetice și acțiuni pentru o tranziție justă în regiunile dependente de combustibili fosili. Propunerile de investiții sunt evaluate de BEI. Comisia ia o decizie de plată de îndată ce BEI confirmă o investiție ca fiind prioritară sau recomandă finanțarea de către Comitetul pentru investiții al fondului ca investiție neprioritară. Deciziile de plată sunt emise în două cicluri în fiecare an și acoperă investiții în toate statele membre beneficiare.

Începând din ianuarie 2021, au fost confirmate 176 de scheme și proiecte individuale care au primit în total 12,7 miliarde EUR, sumă care a fost plătită statelor membre beneficiare. Aceste inițiative se referă în principal la energia electrică din surse regenerabile, la eficiența energetică, la stocarea energiei și la modernizarea rețelelor energetice. Tabelul 7 prezintă sumele plătite pentru fiecare stat membru.

În iunie 2024, Comisia a adoptat cea de a șaptea decizie de plată[78] în cadrul Fondul pentru modernizare, a doua ca mărime din 2021. Pe această bază, BEI a efectuat plăți în sumă totală

[75] Primele state membre beneficiare au fost Bulgaria, Cehia, Croația, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia, România, Slovacia și Ungaria.

[76] Prin revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, celor 10 state membre inițiale li s-au alăturat Grecia, Portugalia și Slovenia.

[77] Anexa IIb la Directiva EU ETS – cheia de repartizare a Fondului pentru modernizare.

[78] C(2024) 4190 final – *Commission Decision of 12.6.2024 on the disbursement of revenues from the Modernisation Fund under Directive 2003/87/EC – First biannual disbursement cycle of 2024* (Decizia Comisiei din 12.6.2024 privind plata veniturilor din Fondul pentru modernizare în temeiul Directivei 2003/87/CE – primul ciclu bianual de plată din 2024).

de 2,9 miliarde EUR către zece state membre beneficiare[79], în vederea finanțării a 39 de propuneri de investiții. Proiectele includ sprijinirea gospodăriilor pentru achiziționarea și instalarea de noi sisteme fotovoltaice în Cehia și scheme de sprijinire a contractelor pentru diferență destinate producției de energie electrică din surse regenerabile în România.

În cadrul unei alte rundă de propuneri a Fondului pentru modernizare s-au putut primi propuneri până la 13 august 2024 pentru proiectele neprioritare și până la 10 septembrie 2024 pentru proiectele prioritare.

Revizuirea Directivei EU ETS a adus modificări importante dimensiunii și guvernanței Fondului pentru modernizare. Dimensiunea fondului a fost majorată cu 110 milioane de certificate. Această sumă suplimentară este împărțită între 13 state membre beneficiare – cei 10 beneficiari inițiali plus Grecia, Portugalia și Slovenia. O parte mai mare a resurselor din cadrul fondului a fost alocată listei de investiții prioritare, care a fost extinsă pentru a include încălzirea din surse regenerabile și tranziția justă în regiunile dependente de carbon. Investițiile care implică gaze au făcut obiectul unei serii de restricții. Începând din 2025, investițiile trebuie să respecte inclusiv cerința de „a nu aduce prejudicii semnificative” prevăzută în Regulamentul privind taxonomia. Având în vedere revizuirea, Regulamentul privind Fondul pentru modernizare [Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1001][80] a fost modificat. Acesta a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2024.

[79] Cea de a cincea decizie de plată în baza Fondului pentru modernizare a autorizat plăți către România (1,1 miliarde EUR), Cehia (835 de milioane EUR), Polonia (698 de milioane EUR), Ungaria (77 de milioane EUR), Bulgaria (65 de milioane EUR), Lituania (59 de milioane EUR), Croația (52 de milioane EUR), Slovacia (35 de milioane EUR), Letonia (27 de milioane EUR) și Estonia (24 de milioane EUR).

[80] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2020/1001 al Comisiei din 9 iulie 2020 de stabilire a unor norme detaliate de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea Fondului pentru modernizare care sprijină investițiile în vederea modernizării sistemelor energetice și a îmbunătățirii eficienței energetice a anumitor state membre (JO L 221, 10.7.2020).

Tabelul 7. Totalul plăților din Fondul pentru modernizare (de la 1 ianuarie 2021 la 30 iunie 2024)

Statul membru beneficiar	Sume plătite (milioane EUR)
Bulgaria	262
Cehia	4 343
Estonia	178
Croația	262
Ungaria	185
Lituania	183
Letonia	32
Polonia	1 908
România	4 679
Slovacia	615
Total	**12 647**

8.4. Fondul ETS pentru decarbonizare destinat Greciei

Articolul 10a alineatul (9) din Directiva EU ETS acordă Greciei dreptul, în anumite condiții, de a solicita până la 25 de milioane de certificate pentru decarbonizarea aprovizionării cu energie electrică a insulelor sale[81]. Grecia, Comisia Europeană și BEI depun eforturi pentru a operaționaliza această dispoziție. BEI va fi responsabilă de evaluarea viabilității financiare și a beneficiilor socioeconomice ale proiectului propus de Grecia privind decarbonizarea aprovizionării cu energie electrică a insulelor sale. Dacă sunt îndeplinite toate condițiile, inclusiv confirmarea de către BEI a propunerii de proiect prezentate de Grecia în temeiul articolului 10a alineatul (9), certificatele vor fi scoase la licitație și veniturile vor fi puse la dispoziție pentru cofinanțarea a până la 60 % din componentele de proiect aprobate. Concret, finanțarea ar trebui să sprijine proiecte de aprovizionare cu energie din surse regenerabile pe insule și să ajute la conectarea insulelor cu rețeaua electrică de pe continent.

9. Aviația

[81] 25 de milioane de certificate au fost rezervate pentru o posibilă utilizare în temeiul articolului 10a alineatul (9) din Directiva EU ETS [Comunicarea Comisiei intitulată „Publicarea numărului total de certificate aflate în circulație în 2021 în scopul funcționării rezervei pentru stabilitatea pieței în cadrul sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii instituit prin Directiva 2003/87/CE și a numărului de certificate nealocate în perioada 2013-2020”, 2022/C 195/02, C/2022/2780 (JO C 195, 13.5.2022)].

EU ETS reglementează emisiile din sectorul aviației începând din 2012. Din punct de vedere juridic, schema acoperă toate zborurile care pleacă din SEE și toate zborurile care sosesc în SEE. Totuși, în 2013 UE a limitat obligațiile EU ETS pentru sectorul aviației la zborurile din interiorul SEE, pentru a sprijini elaborarea unei măsuri globale bazate pe piață pentru reducerea emisiilor generate de aviație de către Organizația Aviației Civile Internaționale (OACI)[82]. De atunci, limitarea domeniului de aplicare al Directivei EU ETS a fost prelungită de trei ori, iar revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS subliniază că aceasta ar trebui să fie ultima derogare temporară de la EU ETS[83].

În perioada 2013-2023, EU ETS a realizat scăderea cu 206 Mt în total a emisiilor nete de CO_2 generate de aviație prin finanțarea reducerii emisiilor în alte sectoare. În perioada 2012-2020, operatorii din sectorul aviației au utilizat aproape 19 milioane de credite internaționale pentru asigurarea conformității cu EU ETS.

Începând cu 1 ianuarie 2020, EU ETS acoperă emisiile generate de zborurile cu plecare către Elveția, iar schema ETS a Elveției se aplică zborurilor cu plecare către aeroporturile din SEE. Acest lucru asigură un stimulent pentru decarbonizare, creând totodată condiții de concurență echitabile în ambele direcții. Începând cu 1 ianuarie 2021, EU ETS se aplică zborurilor de plecare către Regatul Unit, iar schema ETS a Regatului Unit se aplică zborurilor cu plecare către aeroporturi din SEE. Astfel, tarifarea carbonului continuă să acopere emisiile generate de aviație în pofida ieșirii din UE a Regatului Unit.

Începând cu 1 ianuarie 2024, EU ETS acoperă emisiile provenite de la majoritatea zborurilor[84] înspre și dinspre cele nouă regiuni ultraperiferice ale UE, precum și emisiile generate de zborurile care pleacă din regiunile ultraperiferice către Elveția și către Regatul Unit. În total, acest lucru echivalează cu o extindere de aproximativ 7 % a acoperirii ETS în ceea ce privește stabilirea prețului carbonului. De asemenea, Elveția a inclus în schema sa ETS emisiile generate de zborurile cu plecare către regiunile ultraperiferice începând din 2024[85].

În paralel, pentru a facilita progresele în cadrul OACI, domeniul de aplicare limitat la nivel intraeuropean al EU ETS pentru aviație a fost prelungit până la sfârșitul anului 2026, deoarece începând din 2027 toate țările terțe importante ar trebui să aplice Schema de compensare și de reducere a emisiilor de carbon pentru aviația internațională (CORSIA). La faza voluntară a CORSIA, care se desfășoară în perioada 2024-2026, participă 129 de state.

În 2023 au fost emise aproximativ 26 de milioane de certificate pentru aviație în conformitate cu domeniul de aplicare actualizat al EU ETS. S-au alocat cu titlu gratuit 22,5 milioane de

[82] Decizia nr. 377/2013/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 24 aprilie 2013 privind derogarea temporară de la Directiva 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității (JO L 113, 25.4.2013).

[83] Considerentul 30 din Directiva 958/2024/UE de revizuire a Directivei EU ETS.

[84] Este prevăzută o derogare temporară de la EU ETS până în 2030 pentru emisiile generate de zborurile dintre un aerodrom situat într-o regiune ultraperiferică a unui stat membru și un aerodrom situat în același stat membru.

[85] Alocări suplimentare cu titlu gratuit pentru zborurile către regiunile ultraperiferice, Schema de comercializare a certificatelor de emisii pentru operatorii de aeronave, Oficiul Federal pentru Mediu, 31.8.2024.

certificate. Operatorii de aeronave administrați de administratori naționali din SEE au primit cu titlu gratuit aproape 0,5 milioane de certificate elvețiene pentru aviație în cadrul schemei ETS a Elveției. În 2023 au fost scoase la licitație aproximativ 5,7 milioane de certificate pentru aviație.

Emisiile provenite de la operatorii de aeronave au continuat să crească în 2023 comparativ cu 2022. În 2023, emisiile s-au ridicat la 54,1 Mt echivalent CO_2 (din care 0,9 Mt de la operatorii administrați de Elveția), în creștere de la 49,5 Mt în 2022. Emisiile generate de sectorul aviației din cadrul EU ETS se apropie de nivelurile din 2019 (ajustate pentru ieșirea Regatului Unit din UE), confirmând revenirea la nivelurile de emisii anterioare pandemiei de COVID-19[86]. Tabelul 8 prezintă emisiile verificate provenite de la operatorii de aeronave, împreună cu volumele certificatelor alocate cu titlu gratuit și scoase la licitație în sectorul aviației începând din 2019. Începând din 2021, EU ETS nu mai acoperă zborurile care sosesc din Regatul Unit.

În cadrul pachetului „Pregătiți pentru 55", în 2023 au fost adoptate două reforme privind EU ETS pentru aviație – pentru a promova reducerea emisiilor în acest sector[87] și pentru a introduce CORSIA în legislația UE pentru zborurile extraeuropene ale companiilor aeriene cu sediul în UE[88]. Reformele sunt în curs de implementare.

Pentru a pune în aplicare CORSIA în legislația UE, în februarie 2024 Comisia a adoptat lista statelor despre care se consideră că aplică CORSIA pentru emisiile din 2023[89]. Această listă este actualizată anual. În iulie 2024, Comisia a publicat normele de calculare a cerințelor de compensare în cadrul CORSIA[90]. Autoritățile competente din statele membre vor utiliza aceste norme pentru emisii până la sfârșitul anului 2026.

Făcând un pas semnificativ în direcția îmbunătățirii transparenței, Comisia a publicat în martie 2024 date anuale agregate privind emisiile generate de activitățile de aviație în 2022[91]. Această publicare a urmat unei declarații a Comisiei[92] emise în cursul procesului legislativ pentru revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS. Comisia s-a angajat să publice mai multe date privind

[86] Prezentare generală a sectorului european al aviației, 24-30 mai, Eurocontrol, 1.6.2023.

[87] Directiva (UE) 2023/958 a Parlamentului European și a Consiliului din 10 mai 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE în ceea ce privește contribuția sectorului aviației la obiectivul Uniunii de reducere a emisiilor la nivelul întregii economii și punerea în aplicare în mod corespunzător a unei măsuri globale bazate pe piață (JO L 130, 16.5.2023).

[88] Decizia (UE) 2023/136 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 ianuarie 2023 de modificare a Directivei 2003/87/CE în ceea ce privește notificarea compensării legate de o măsură globală bazată pe piață pentru operatorii de aeronave cu sediul în Uniune (JO L 19, 20.1.2023).

[89] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/622 al Comisiei din 22 februarie 2024 privind lista statelor despre care se consideră că aplică CORSIA în sensul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului pentru emisiile din 2023 (JO L, 2024/622, 23.2.2024).

[90] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2024/1879 al Comisiei din 9 iulie 2024 de stabilire a normelor de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește calcularea cerințelor de compensare în scopul CORSIA (JO L, 2024/1879, 10.7.2024).

[91] Publicarea datelor din 2022 privind emisiile din aviație, DG Politici Climatice, 8.3.2024.

[92] Declarația Comisiei, 20.4.2023.

emisiile generate de aviația internațională, protejând în același timp datele sensibile din punct de vedere comercial.

Tabelul 8. Aviația în cadrul EU ETS (2019-2023) – emisii verificate [milioane de tone de echivalent CO_2], alocări cu titlu gratuit și certificate licitate [milioane de certificate]

Anul	2019	2020	2021[59]	2022	2023
Emisii verificate – aviație	68,2	25,2	27,9	49,5	54,1
Variație de la an la an[93]	+1 %	-63 %	+30 %	+77 %	+9,5 %
Alocare cu titlu gratuit (UE-27 + Islanda, Liechtenstein și Norvegia + Regatul Unit + Elveția)[94]	31,3[95]	32,5	24,0	23,1	22,5
Alocare cu titlu gratuit din rezerva specială pentru instalațiile nou-intrate și operatorii cu creștere rapidă	1,0	0,8	0,3	0,25	0,23
Volume de certificate scoase la licitație	5,5	9,2	3,8	3,7	5,7

Revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS promovează aplicarea principiului „poluatorul plătește” în sectorul aviației. Certificatele cu titlu gratuit pentru operatorii de aeronave vor fi eliminate treptat până la sfârșitul anului 2025. În 2024, operatorilor de aeronave le sunt alocate cu 25 % mai puține certificate cu titlu gratuit.

În același timp, 20 de milioane de certificate (cu o valoare de piață actuală estimată la aproximativ 1,5 miliarde EUR, la un preț al carbonului de 75 EUR/tCO_2) sunt alocate pentru a sprijini în continuare utilizarea combustibililor alternativi eligibili. Acest sprijin majorează stimulentele financiare oferite de EU ETS pentru combustibilii alternativi la combustibilii fosili, în acest sens factorul de emisie zero asigurând un stimulent financiar de peste 200 EUR pe tonă de combustibil. Acest stimulent este disponibil pentru combustibilii eligibili alimentați

[93] Ținând seama de domeniul de aplicare actualizat al aviației în cadrul EU ETS (excluzând zborurile de sosire din Regatul Unit). Datele de la operatorii de aeronave administrați de Elveția sunt incluse numai în coloanele 2020-2023.

[94] Aceste cifre nu iau în considerare toate cazurile de încetare a activității operatorilor de aeronave, nici certificatele acordate cu titlu gratuit din rezerva specială pentru instalațiile nou-intrate și operatorii cu creștere rapidă și nici returnările din 2012 ca urmare a modificării domeniului de aplicare. Surse: EUTL, DG Politici Climatice.

[95] Dacă se ține seama de cifrele excluse din calcul ca urmare a cazurilor de încetare a activității unor operatori de aeronave, alocarea reală pentru 2019 ar fi cu 4 milioane mai mică decât cifra prezentată (a se vedea nota de subsol 8 din Comunicarea C/2020/8643, JO C 428, 11.12.2020). Alocarea pentru Regatul Unit (4,31 milioane de certificate din totalul pentru 2019) a fost suspendată în 2019 ca urmare a măsurilor de salvgardare adoptate de Comisie pentru protejarea integrității de mediu a EU ETS în cazurile în care dreptul Uniunii încetează să se aplice unui stat membru care se retrage din UE. Alocarea a fost reluată în 2020.

pe rutele ETS începând din 1 ianuarie 2024. Se preconizează că revizuirea în curs a Directivei privind impozitarea energiei va majora și mai mult acest stimulent.

Recunoscând că efectele aviației diferite de emisiile de CO_2 nu mai pot fi ignorate[96], a fost introdus un cadru de monitorizare, raportare și verificare specific care va începe să se aplice de la 1 ianuarie 2025. Normele de punere în aplicare au fost stabilite în cea de a doua revizuire a Regulamentului privind monitorizarea și raportarea, adoptată la 29 august 2024[97].

10. Transportul maritim

Transportul maritim emite o cantitate importantă de CO_2, generând aproximativ 3-4 % din totalul emisiilor de CO_2 ale UE, adică peste 126 Mt în 2023, dacă se iau în considerare toate emisiile generate de călătoriile înspre și dinspre porturile din SEE. Revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS a extins EU ETS la emisiile generate de activitățile de transport maritim începând cu 1 ianuarie 2024. Emisiile generate de transportul maritim sunt incluse în domeniul de aplicare al EU ETS în proporție de 50 % din emisiile generate de călătoriile care încep sau se încheie în afara SEE și de 100 % din emisiile generate între două porturi din SEE și atunci când navele se află într-un port din SEE. Luând în considerare acest domeniu de aplicare, EU ETS a acoperit 85 Mt CO_2 din transportul maritim în 2023.

Această extindere a EU ETS valorifică dispozițiile în vigoare pentru alte sectoare vizate de schemă, precum și Regulamentul MRV în domeniul maritim [Regulamentul (UE) 2015/757 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de GES generate de transportul maritim][98]. În 2024 și 2025 (primii doi ani de punere în aplicare), EU ETS va acoperi emisiile de CO_2 generate de navele mari care fac escală în porturile SEE, indiferent de pavilionul pe care îl arborează. Începând din 2026, domeniul va fi extins la emisiile de CH_4 (metan) și N_2O (protoxid de azot).

Obligația sectorului maritim de a restitui certificate pentru emisiile pe care le generează și care face obiectul EU ETS va fi introdusă treptat. În cursul unei perioade inițiale de introducere treptată, companiile de transport maritim vor fi obligate să restituie certificate numai pentru o parte din emisiile proprii, în conformitate cu următorul calendar:

- 2025: pentru 40 % din emisiile proprii raportate în 2024;

[96] Impactul global al aviației mondiale asupra climei este considerabil mai mare decât componenta CO_2 analizată individual. Se estimează că impactul global al aviației este de două până la patru ori mai mare decât cel al emisiilor de CO_2 dacă se iau în considerare și efecte diferite de emisiile de CO_2. Abordarea acestor emisii este relevantă, întrucât Grupul interguvernamental privind schimbările climatice (IPCC) a precizat, în cel de Al șaselea raport de evaluare privind atenuarea schimbărilor climatice, că aviația internațională (și transportul maritim) sunt sectoare ale căror obiective climatice nu sunt suficiente pentru a stopa creșterea temperaturii globale în conformitate cu Acordul de la Paris.

[97] Noi norme de monitorizare convenite pentru EU ETS, inclusiv emisii diferite de emisiile de CO_2 din sectorul aviației, DG Politici Climatice, 30.8.2024.

[98] Regulamentul (UE) 2015/757 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2015 privind monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor de gaze cu efect de seră generate de transportul maritim și de modificare a Directivei 2009/16/CE (JO L 123, 19.5.2015).

- 2026: pentru 70 % din emisiile proprii raportate în 2025;

- din 2027: pentru 100 % din emisiile proprii raportate în 2026 și în anii următori.

Pentru a asigura integritatea de mediu a EU ETS, atunci când se restituie mai puține certificate în comparație cu emisiile verificate generate de transportul maritim în 2024 și 2025, statele membre vor anula un număr de certificate corespunzător diferenței respective.

Revizuirea Regulamentului MRV în domeniul maritim și a legislației secundare relevante a fost finalizată în 2023. În total, au fost adoptate opt acte de punere în aplicare și acte delegate[99], astfel încât EU ETS pentru transportul maritim să devină operațională începând cu 2024. Cu sprijinul Agenției Europene pentru Siguranță Maritimă, Comisia a ajutat părțile interesate în procesul de punere în aplicare prin inițiative de comunicare și sensibilizare, inclusiv prin documente de orientare[100].

Includerea emisiilor generate de transportul maritim în EU ETS face parte din strategia globală a UE privind decarbonizarea sectorului. La fel ca în cazul întregii legislații legate de sectorul maritim din pachetul „Pregătiți pentru 55”[101], aceasta va stimula eficiența energetică și soluțiile cu emisii scăzute de dioxid de carbon și va contribui la diminuarea diferenței de preț dintre combustibilii alternativi cu emisii scăzute de dioxid de carbon și combustibilii maritimi fosili tradiționali. Navele care intră în domeniul de aplicare al EU ETS vor transmite date privind emisiile pentru prima perioadă de raportare (2024) până la 31 martie 2025 și vor restitui numărul corespunzător de certificate de emisii până la 30 septembrie 2025. La fel ca în cazul celorlalte sectoare ale EU ETS, principalii responsabili de punerea în aplicare a schemei vor fi autoritățile competente din statele membre. Aceasta presupune activități de inspecție și de asigurare a respectării legii, precum și aprobarea planurilor de monitorizare prezentate de nave, după ce au fost evaluate de verificatori acreditați.

Directiva EU ETS conține o clauză de raportare și revizuire pentru a monitoriza punerea în aplicare a EU ETS în sectorul transportul maritim, în special pentru a depista și a contracara orice practică de eludare într-un stadiu timpuriu, precum și pentru a evalua evoluțiile relevante din cadrul Organizației Maritime Internaționale, unde UE sprijină dezvoltarea unui mecanism global de stabilire a prețului emisiilor de gaze cu efect de seră din transportul maritim, împreună cu un standard privind combustibilii care să reglementeze reducerea treptată a intensității GES a combustibililor marini. În plus, în 2026 Comisia va revizui EU ETS pentru transportul

[99] Acestea sunt Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2297, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2449, Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2599, Regulamentul delegat (UE) 2023/2776, Regulamentul delegat (UE) 2023/2849, Decizia de punere în aplicare (UE) 2023/2895, Regulamentul delegat (UE) 2023/2917 și Decizia de punere în aplicare (UE) 2024/411.

[100] Pentru informații suplimentare, a se vedea pagina privind reducerea emisiilor din sectorul transportului maritim de pe site-ul Comisiei.

[101] Pe lângă extinderea EU ETS la transportul maritim, aceste măsuri cuprind o inițiativă de stimulare a cererii de combustibili alternativi durabili (inițiativa FuelEU în domeniul maritim, care modifică Directiva 2009/16/CE) și revizuirea directivelor existente privind impozitarea energiei (Directiva 2003/96/CE), infrastructurile pentru combustibili alternativi (Directiva 2014/94/UE) și energia din surse regenerabile [Directiva (UE) 2018/2001].

maritim și va explora o posibilă extindere a domeniului său de aplicare la navele cu un tonaj brut mai mic de 5 000 de tone, dar nu mai mic de 400 de tone.

11. Cadrul de punere în aplicare a EU ETS

O schemă EU ETS funcțională și credibilă din punctul de vedere al mediului se bazează pe un cadru solid de cerințe de monitorizare, raportare, verificare și acreditare. Aceste cerințe sunt armonizate în Regulamentul privind monitorizarea și raportarea și în Regulamentul privind acreditarea și verificarea [Regulamentul (UE) 2018/2067][102]. Țările au obligația de a raporta anual cu privire la punerea în aplicare a acestor regulamente și a Directivei EU ETS.

Prezentul capitol se bazează pe datele privind punerea în aplicare a EU ETS pe care țările le raportează în fiecare an în temeiul articolului 21 din Directiva EU ETS (termen limită 30 iunie). Până la 25 octombrie 2024, data finalizării prezentului raport, Italia nu își prezentase încă raportul pe 2023. În lipsa celor mai recente date pentru Italia, în acest capitol se utilizează ca substituent datele raportate de Italia pentru 2022, pentru a face posibilă comparația de la an la an. Pentru toate celelalte țări se utilizează datele referitoare la anul 2023.

11.1. Monitorizarea și raportarea emisiilor

Sistemul de monitorizare a emisiilor din cadrul EU ETS se bazează pe o abordare modulară. Acesta oferă operatorilor un grad ridicat de flexibilitate, asigurând astfel atât eficiența din punctul de vedere al costurilor, cât și fiabilitatea datelor privind emisiile. Operatorii pot folosi mai multe abordări pentru monitorizare (bazate pe calcul sau pe măsurători, precum și, în mod excepțional, bazate pe abordări alternative), inclusiv o combinație de metode pentru părțile individuale ale unei instalații. Pentru operatorii de aeronave sunt permise numai abordările bazate pe calcul, parametrul central al zborului fiind consumul de combustibil.

Regulamentul privind monitorizarea și raportarea impune atât instalațiilor, cât și operatorilor de aeronave să dețină un plan de monitorizare aprobat de autoritatea națională competentă. Acest lucru îi împiedică să selecteze arbitrar metodologiile de monitorizare și previne variațiile de-a lungul timpului. În 2023, 5 țări[103] (aceleași ca în 2022) au continuat să permită instalațiilor să utilizeze planuri de monitorizare simplificate în cazurile cu risc scăzut[104]. În cazul aviației, această dispoziție nu mai este în vigoare pentru operatorii cu emisii scăzute din nicio țară.

Majoritatea instalațiilor au respectat pe deplin cerințele legale privind monitorizarea emisiilor. Majoritatea au folosit metodologia bazată pe calcul[105] pentru a-și calcula emisiile. Doar 151 de

[102] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/2067 al Comisiei din 19 decembrie 2018 privind verificarea datelor și acreditarea verificatorilor în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L 334, 31.12.2018). Regulamentul a fost modificat în 2020 prin Regulamentul (UE) 2020/2084 al Comisiei și în 2024 prin Regulamentul (UE) 2024/1321 al Comisiei. A se vedea textul consolidat.

[103] Aceste state membre au fost Danemarca, Finlanda, Lituania, Țările de Jos și Ungaria. Croația nu mai utilizează metodologia de raportare simplificată.

[104] Articolul 13 din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea.

[105] Principalul motiv este acela că metodologia bazată pe măsurători necesită know-how și resurse considerabile, pe care mulți operatori mai mici nu le dețin.

instalații (1,8 %), aflate în 22 de țări, au raportat că utilizează sisteme de măsurare continuă a emisiilor (SMCE), cu șapte mai multe decât în 2022. Dintre acestea, 94 de instalații au utilizat SMCE pentru a măsura emisiile de CO_2, 43 pentru a măsura N_2O și 14 pentru a măsura ambele gaze. SMCE sunt folosite cel mai frecvent în Germania și Cehia. În 39 de instalații, emisiile măsurate conțineau și CO_2 biogenic. Dintre instalațiile care au folosit SMCE, 72 au utilizat metodologia pentru mai mult de 95 % din emisiile proprii, iar celelalte 79 au utilizat o combinație între SMCE și o metodologie bazată pe calcul.

Doar 10 țări au raportat utilizarea unei abordări alternative. Această abordare a fost folosită pentru 23 de instalații, care au generat în total aproximativ 2,6 Mt echivalent CO_2 (cu patru instalații mai puțin decât în 2022, dar cu un nivel similar de emisii). O instalație din Țările de Jos generează 56 % din emisiile totale raportate utilizând metodologia alternativă, ca urmare a structurii sale complexe.

În 2023, majoritatea instalațiilor au respectat cerințele privind nivelurile minime[106] prevăzute în Regulamentul privind monitorizarea și raportarea. Potrivit raportărilor, doar 98 de instalații din categoria C (în creștere de la 96 în 2022) s-au abătut la nivelul a cel puțin un parametru de la cerința de a aplica cele mai înalte niveluri pentru fluxurile-sursă majore. Acestea sunt situate în 17 țări diferite (la fel ca în 2022) și reprezintă 15,9 % din instalațiile din categoria C. Aceste abateri sunt permise numai în cazul în care operatorul demonstrează că respectarea celui mai strict nivel nu este fezabilă din punct de vedere tehnic sau presupune costuri nerezonabile. De îndată ce aceste condiții nu mai sunt prezente, operatorul trebuie să își îmbunătățească în mod corespunzător sistemul de monitorizare.

Regulamentul privind monitorizarea și raportarea a fost modificat pentru prima dată în octombrie 2023 pentru a introduce revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS[107]. Principalele modificări au vizat normele de monitorizare și raportare pentru noua ETS2 (a se vedea capitolul 2). În plus, normele actualizate reflectă obligația instalațiilor de incinerare a deșeurilor municipale de a-și monitoriza și raporta emisiile în cadrul EU ETS începând din 2024. Modificările privind instalațiile și aviația se aplică de la 1 ianuarie 2024, iar normele pentru ETS2 au intrat în vigoare în iulie 2024.

A doua revizuire a Regulamentului privind monitorizarea și raportarea a fost adoptată la 29 august 2024[108]. Aceasta introduce cerințe de monitorizare și raportare pentru efecte ale aviației diferite de CO_2 pentru fiecare zbor și modalități de a obține un factor de emisie zero prin arderea combustibililor din surse regenerabile de origine nebiologică (RFNBO), a combustibililor pe bază de carbon reciclat (RFC) și a combustibililor sintetici cu emisii scăzute de carbon în cadrul

[106] Regulamentul privind monitorizarea și raportarea prevede obligația tuturor operatorilor de a respecta anumite niveluri minime. Instalațiile care emit mai mult de 50 kt de CO_2 trebuie să atingă cel mai înalt nivel pentru fluxurile-sursă majore (ceea ce înseamnă o calitate mai fiabilă a datelor), în timp ce surselor minore li se aplică cerințe mai puțin stricte din motive de rentabilitate.

[107] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2023/2122 al Comisiei din 17 octombrie 2023 de modificare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2018/2066 privind monitorizarea și raportarea emisiilor de gaze cu efect de seră în temeiul Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului (JO L, 2023/2122, 18.10.2023).

[108] Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2018/2066 – a se vedea nota de subsol 7.

ETS. Demonstrarea conformității cu criteriile de durabilitate și de reducere a emisiilor este o condiție esențială pentru ca factorul de emisie să fie zero. Regulamentul revizuit îmbunătățește și normele existente, inclusiv pe cele privind monitorizarea și raportarea cu privire la transferul de CO_2 prin alte mijloace decât conductele și cu privire la CO_2 considerat a fi legat chimic în mod permanent într-un produs.

De asemenea, au fost aduse modificări pentru a reglementa modul în care utilizarea unei baze de date recent create la nivelul UE pentru biocombustibili[109] poate fi o modalitate de a demonstra respectarea criteriilor de durabilitate și de reducere a emisiilor. Au fost introduse cerințe suplimentare detaliate de monitorizare și raportare pentru a acoperi utilizarea combustibililor de aviație alternativi, armonizarea pragurilor pentru emițătorii mici și tratarea biomasei/RFNBO/FCR în aviație. Cea de a doua revizuire a Regulamentului privind monitorizarea și raportarea avansează totodată punerea în aplicare a ETS2, abordând modificările rămase de efectuat după prima revizuire, pentru a promova o mai bună armonizare, a reduce sarcina administrativă pentru operatori și autoritățile naționale și a îmbunătăți eficiența globală a schemei.

Regulamentul MRV în domeniul maritim a fost revizuit în 2023[110] pentru a pregăti extinderea EU ETS la transportul maritim, în special cu scopul de a include alte emisii decât cele de CO_2 și a prevedea norme detaliate pentru determinarea emisiilor companiilor care intră în domeniul de aplicare al EU ETS.

11.2. Verificarea și acreditarea

Verificatorii emisiilor raportate în cadrul EU ETS trebuie să fie acreditați de un organism național de acreditare în conformitate cu Regulamentul privind acreditarea și verificarea și cu ISO 14065 (un standard internațional ISO). Verificatorii acreditați pot să își desfășoare activitatea pe baza principiului recunoașterii reciproce în toate țările EU ETS, bucurându-se pe deplin de avantajele pieței unice. Acest lucru asigură totodată o disponibilitate suficientă a serviciilor pe tot cuprinsul UE. În tabelul F din secțiunea IV a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei este inclusă o prezentare detaliată a aspectelor legate de acreditare și verificare în 2023.

În 2023 existau 105 verificatori acreditați pentru instalațiile staționare și 20 pentru operatorii de aeronave. În plus, 28 de țări au raportat că pe teritoriul lor a fost activ cel puțin un verificator străin în 2023, iar 6 țări au raportat că au doar verificatori străini. Acest lucru arată că recunoașterea reciprocă a verificatorilor între țări continuă să funcționeze cu succes.

Se constată că verificatorii prezintă un nivel înalt de conformitate cu Regulamentul privind acreditarea și raportarea. Pentru 2023 nu au fost raportate suspendări sau retrageri ale acreditării unui verificator. În două cazuri (Finlanda și Polonia), domeniul de aplicare al

[109] Pentru informații suplimentare, a se vedea baza de date a Uniunii privind biocarburanții.

[110] Regulamentul (UE) 2015/757 – a se vedea nota de subsol 98.

acreditării verificatorilor a fost restrâns. Prin comparație, pentru 2022 au fost raportate trei suspendări, o retragere a acreditării și o restrângere a domeniului de aplicare.

În paralel cu revizuirea Regulamentului privind monitorizarea și raportarea, a fost revizuit Regulamentul privind acreditarea și verificarea. Revizuirea a fost adoptată la 13 mai 2024, înainte de termenul de prezentare a rapoartelor verificate cu date de referință este 30 mai 2024. Obiectivul acestui amendament a fost:

- pentru alocarea cu titlu gratuit către instalațiile industriale: de a preciza rolul verificatorului în verificarea punerii în aplicare a recomandărilor privind eficiența energetică drept una dintre condițiile pentru alocarea cu titlu gratuit a certificatelor și în verificarea aplicării unor eventuale derogări de la această condiționalitate în temeiul articolului 22a din Regulamentul privind alocarea cu titlu gratuit;

- pentru ETS2: de a extinde aplicarea regulamentului la verificarea ETS2 (de exemplu, introducerea unui nou domeniu de aplicare a acreditării pentru ETS2, norme specifice privind situațiile în care se poate renunța la efectuarea de vizite ale sitului, rolul verificatorului în verificarea dublei contabilizări între cele două scheme);

- de a corela Regulamentul privind acreditarea și verificarea cu Regulamentul revizuit privind monitorizarea și raportarea pentru sectorul aviației: clarificarea rolului verificatorului în evaluarea conformității cu articolele 54 și 54a din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea, care cuprind cerințe specifice privind modul de atribuire a combustibililor de aviație durabili și a emisiilor acestora zborurilor;

- de a îmbunătăți cerințele existente cu privire la acreditare și verificare, de exemplu permițând verificatorilor să efectueze vizite virtuale ale sitului pentru sectorul aviației în afara circumstanțelor excepționale.

A doua revizuire a Regulamentului privind acreditarea și verificarea este în curs. Acesta va acoperi cerințele de acreditare și verificare pentru efecte ale aviației diferite de emisiile de CO_2, rolul verificatorului în verificarea atingerii jaloanelor și a țintelor incluse în planurile de neutralitate climatică ale instalațiilor și alte modificări introduse în a doua revizuire a Regulamentului privind monitorizarea și raportarea.

11.3. Documente de orientare

Comisia a elaborat documente de orientare[111] pentru monitorizare, raportare, verificare și acreditare cu scopul de a prezenta instrucțiuni detaliate, tehnici și bune practici autorităților competente, operatorilor, verificatorilor și altor părți interesate cu privire la punerea în aplicare a EU ETS. Aceste orientări au un rol vital în asigurarea integrității, a transparenței, a armonizării și a exactității datelor privind emisiile în cadrul EU ETS. Pe măsură ce

[111] Monitorizarea, raportarea și verificarea emisiilor în cadrul EU ETS, DG Politici Climatice, 31.8.2024.

metodologiile și tehnologiile evoluează, aplicarea celor mai bune practici și a noilor tehnici contribuie la reducerea erorilor și sprijină eficacitatea generală a schemei în reducerea emisiilor de GES. Aceste documente vor fi actualizate pentru a reflecta revizuirile Regulamentului privind monitorizarea și raportarea și ale Regulamentului privind acreditarea și verificarea. Se va acorda prioritate documentelor de orientare generale pentru instalații și pentru operatorii de aeronave, precum și orientărilor privind biomasa și combustibilii din surse regenerabile.

11.4. Autoritățile naționale competente

Modul în care autoritățile naționale competente se organizează pentru a pune în aplicare EU ETS diferă de la o țară la alta. În unele țări sunt implicate mai multe autorități locale, în timp ce în altele punerea în aplicare este mai centralizată. Țările aleg aceste abordări în funcție de eficacitatea din punctul de vedere al costurilor și al timpului. În tabelul G din secțiunea IV a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei se găsește o prezentare generală a coordonării dintre autoritățile competente care pun în aplicare EU ETS.

Toate țările au raportat că, în 2023, cel puțin o autoritate competentă centrală a fost implicată în punerea în aplicare a EU ETS. În 14 țări, o singură autoritate competentă centrală a fost responsabilă pentru toate activitățile legate de EU ETS. În cazurile în care activitățile legate de EU ETS sunt gestionate de mai multe autorități competente, țările au raportat că utilizează una sau mai multe soluții și instrumente diferite pentru a coordona activitatea autorităților respective. Printre aceste soluții și instrumente se numără desemnarea unei autorități competente centrale care este responsabilă de activitatea de monitorizare, raportare, acreditare și verificare (12 țări) sau care joacă un rol de coordonare[112] (10 țări), emiterea de către o autoritate competentă centrală a unor instrucțiuni și orientări obligatorii pentru autoritățile locale (5 țări), oferirea de formare comună autorităților competente (8 țări) și convocarea unor grupuri de lucru sau reuniuni periodice între autorități (13 țări).

În 2023, 16 țări nu au perceput taxe administrative de la operatorii de instalații pentru autorizarea și aprobarea planurilor de monitorizare (la fel ca în 2022). De asemenea, operatorii de aeronave din 17 țări nu au trebuit să plătească nicio taxă (la fel ca în 2022). Tarifele au variat semnificativ de la o țară la alta și de la un tip de servicii la altul – de la aproximativ 19 EUR la 8 442 EUR pentru o autorizație și aprobarea unui plan de monitorizare pentru instalații și de la aproximativ 2 EUR la 4 100 EUR pentru operatorii de aeronave. Cu excepția Cehiei, țările au raportat că percep și taxe administrative în cuantumuri diferite pentru modificările semnificative ale planurilor de monitorizare. În tabelul H din secțiunea IV a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei se găsește o prezentare generală a taxelor administrative din cadrul EU ETS.

11.5. Conformitatea cu EU ETS

[112] În cazurile în care autoritățile regionale/locale sunt responsabile de activitatea MRV, autoritatea competentă centrală examinează, de asemenea, documentele relevante (cum ar fi planurile de monitorizare) pentru a monitoriza calitatea proceselor MRV.

Conformitatea cu EU ETS este verificată în cicluri anuale. Pentru fiecare an de funcționare, operatorul trebuie să prezinte un raport anual privind emisiile până la data de 31 martie a anului următor. Odată ce un raport verificat este controlat de o autoritate competentă, operatorul trebuie să restituie numărul de certificate echivalent cu emisiile sale verificate până la data de 30 septembrie a aceluiași an[113].

Pentru fiecare tonă de CO_2 emisă pentru care nu s-a restituit niciun certificat în timp util, Directiva EU ETS prevede o sancțiune de 100 EUR[114]. Aceasta se adaugă la costul restituirii certificatelor datorate. Se pot aplica și alte sancțiuni în cazul încălcării legislației EU ETS.

În tabelele I-K din secțiunea IV a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei se găsește o prezentare detaliată a conformității cu EU ETS.

În ciclul de conformitate 2023, nivelul de conformitate cu EU ETS a rămas foarte ridicat. În majoritatea anilor, operatorii responsabili pentru mai mult de 9 % din emisiile provenite de la instalații și din aviație și-au îndeplinit obligațiile juridice la timp. Eficiența schemei de conformitate s-a îmbunătățit prin adoptarea pe scară mai largă a raportării electronice. În 2023, 12 țări au utilizat sisteme informatice automatizate și modele electronice pentru planurile de monitorizare, rapoartele privind emisiile, rapoartele de verificare și/sau rapoartele de îmbunătățire. Nouă țări au utilizat sisteme informatice automatizate și pentru a gestiona fluxul de lucru asociat planurilor metodologice de monitorizare, rapoartele anuale privind nivelul de activitate și alte schimburi de informații privind datele de alocare.

Din cauza unor circumstanțe excepționale, nouă țări (șase în 2022) au permis verificatorilor să efectueze vizite virtuale ale sitului[115]. Autoritatea competentă aplicabilă a aprobat vizite virtuale ale sitului pentru șapte instalații și 11 operatori de aeronave.

Controalele de conformitate privind rapoartele anuale de emisii ale instalațiilor variază de la o autoritate competentă la alta. În 2023, toate autoritățile competente au verificat dacă rapoartele transmise de instalații sunt complete, iar majoritatea au făcut același lucru și în cazul rapoartelor operatorilor de aeronave. Au făcut excepție autoritățile competente din Grecia și Letonia (cu zece și, respectiv, doi operatori de aeronave), precum și Liechtenstein și Irlanda de Nord, deoarece aceste două țări nu administrează niciun operator de aeronave.

Autoritățile competente din zece țări au emis estimări prudente pentru 47 de instalații (aproximativ 0,6 % din totalul instalațiilor), în scădere față de 0,7 % în 2022. Din cele 4,2 Mt echivalent CO_2 raportate de cele 47 de instalații, 2,1 Mt au fost estimate în mod prudent (comparativ cu 1,0 Mt din 2,4 Mt echivalent CO_2, raportate în 2022 de 61 de instalații).

[113] În revizuirea din 2023 a Directivei EU ETS, termenul pentru restituirea certificatelor a fost mutat de la 30 aprilie la 30 septembrie (aplicabil începând din 2024).

[114] Sancțiunea este indexată în funcție de inflație.

[115] Articolul 34a din Regulamentul privind acreditarea și verificarea permite verificatorului să efectueze vizite virtuale ale sitului în cazul în care o situație de forță majoră îl împiedică să se deplaseze la fața locului. Acest lucru este permis numai cu aprobarea autorității competente și dacă au fost îndeplinite anumite condiții.

Au fost făcute estimări prudente atunci când rapoartele anuale privind emisiile nu au fost prezentate la timp, când a fost emis un aviz de verificare negativ sau când un raport privind emisiile nu respecta Regulamentul privind monitorizarea și raportarea[116]. În cazul a 15 instalații, toate emisiile au fost estimate în mod prudent. În cazul a zece instalații, estimarea prudentă a acoperit doar o parte din emisii. S-a estimat că 17 instalații nu au generat emisii, iar pentru restul de cinci instalații, procesul de estimare prudentă era încă în desfășurare la momentul finalizării prezentului raport.

Trei țări au raportat estimări prudente pentru aviație[117] (5 în 2022) cu privire la 22 de operatori de aeronave (33 în 2022) și la 0,06 Mt echivalent CO_2 (0,31 Mt echivalent CO_2 în 2022).

Controalele efectuate de autoritățile competente continuă să fie importante deoarece completează activitățile verificatorilor. Pe lângă verificarea rapoartelor privind emisiile, 19 țări au raportat că au efectuat inspecții la fața locului la instalații (cu una mai mult decât în 2022). Trei țări[118] au raportat inspecții la fața locului pentru aviație (la fel ca în 2022).

În 2023, 38 de instalații din 10 țări[119] au fost amendați pentru că nu au restituit suficiente certificate de emisii pentru a-și acoperi emisiile raportate (exces de emisii). În cazul aviației, patru țări au raportat sancțiuni pentru excesul de emisii al unui număr de nouă operatori de aeronave. 14 țări[120] au raportat 75 de încălcări soldate cu sancțiuni, avertismente oficiale sau notificări oficiale, inclusiv pentru unele cazuri de exces de emisii, dar nu pentru toate. Au fost raportate în total 43 de amenzi (fie emise, fie care urmează să fie emise, de exemplu din cauza procedurilor judiciare în curs), în cuantum de 88,8 milioane EUR. Printre acestea se numără sectorul aviației, cu nouă încălcări săvârșite în patru țări și soldate cu șapte amenzi în cuantum total de 0,6 milioane EUR. Cea mai mare parte a amenzilor provin din penalitățile pentru exces de emisii.

Cele mai frecvente încălcări raportate pentru 2023 au fost neprezentarea în timp util a unui raport privind emisiile (23 de cazuri) sau a unui raport privind nivelul de activitate (18 cazuri), neanunțarea modificărilor sau neactualizarea planului de monitorizare (șapte cazuri) și funcționarea fără autorizație de emisii (șapte cazuri).

[116] Articolul 70 din Regulamentul privind monitorizarea și raportarea.

[117] În cazul Italiei, au fost utilizate ca substituent datele raportate pentru 2022 – a se vedea pagina 42 din prezentul raport.

[118] Alte două țări (Liechtenstein și Irlanda de Nord) nu administrează niciun operator de aeronave.

[119] În cazul Italiei, au fost utilizate ca substituent datele raportate pentru 2022 – a se vedea pagina 42 din prezentul raport.

[120] Cele 14 țări sunt Cehia, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Irlanda, Italia, Țările de Jos, Norvegia, Polonia, Spania și Suedia. În cazul Italiei au fost utilizate ca substituent datele raportate pentru 2022. În cazul Italiei, au fost utilizate ca substituent datele raportate pentru 2022 – a se vedea pagina 42 din prezentul raport.

12. EU ETS în contextul guvernanței UE în domeniul climei și al energiei

EU ETS funcționează în contextul mai larg al guvernanței UE în materie de climă și energie, inclusiv al Directivei privind eficiența energetică [Directiva (UE) 2023/1791][121], care a fost reformată în cadrul pachetului de reforme „Pregătiți pentru 55”. Scopul directivei este de a realiza economii de energie prin stabilirea unor obiective și obligații pentru statele membre și pentru întreprinderi. Semnalul dat de EU ETS în ceea ce privește prețul carbonului este un element care trebuie luat în considerare la alegerea măsurilor de politică și a acțiunilor cu acest scop. Articolul 35 alineatul (1) din Directiva privind eficiența energetică prevede că raportul anual al Comisiei privind funcționarea pieței europene a carbonului (prezentul raport) trebuie să țină seama de punerea în aplicare a directivei respective.

Directiva revizuită privind eficiența energetică introduce norme noi cu scopul de a reduce consumul final de energie la nivelul UE cu 11,7 % până în 2030, comparativ cu previziunile scenariului de referință al UE pentru 2020. La atingerea acestui obiectiv trebuie să contribuie toate statele membre. În acest scop, ele stabilesc contribuții și traiectorii naționale orientative în planurile lor naționale integrate actualizate privind energia și clima (PNEC) în temeiul Regulamentului privind guvernanța. Statele membre și-au prezentat proiectele de PNEC actualizate în 2023, iar planurile finale trebuiau prezentate până la 30 iunie 2024.

Semnalul dat de EU ETS în ceea ce privește prețul carbonului contribuie la evaluarea investițiilor și a măsurilor legate de eficiența energetică derulate în sectoarele reglementate. Statele membre utilizează veniturile obținute în urma licitării certificatelor de emisii din EU ETS inclusiv pentru a finanța îmbunătățirea eficienței energetice. În 2023, 20 de state membre au raportat cheltuieli în cuantum de 2,3 miliarde EUR pentru finanțarea unor proiecte legate de eficiența energetică. Printre ele s-au numărat investiții în modernizarea termică a clădirilor publice și private, consiliere în materie de eficiență energetică, iluminat public eficient, sisteme eficiente de încălzire și răcire, inclusiv de termoficare, precum și cercetare și dezvoltare, toate cu obiectivul de a reduce consumul de energie.

13. Legătura dintre EU ETS și schema ETS a Elveției

Începând din 2020, EU ETS și schema ETS a Elveției sunt conectate printr-un acord internațional între UE și Confederația Elvețiană. Aceasta înseamnă că certificatele emise într-una din scheme pot fi restituite pentru emisiile generate în oricare dintre cele două scheme. Având acces la o piață mai mare, operatorii pot obține creșteri ale eficienței din punctul de vedere al costurilor și pot avea mai multe opțiuni de reducere a emisiilor. Acordul de legătură[122] stabilește condițiile și cerințele în temeiul cărora sunt conectate cele două scheme. De

[121] Directiva (UE) 2023/1791 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 septembrie 2023 privind eficiența energetică și de modificare a Regulamentului (UE) 2023/955 (reformare) (JO L 231, 20.9.2018).

[122] Acordul dintre Uniunea Europeană și Confederația Elvețiană pentru crearea unei legături între respectivele lor scheme de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (JO L 322, 7.12.2017).

asemenea, instituie un mecanism care să asigure respectarea condițiilor de legătură prevăzute la articolul 25 din Directiva EU ETS.

Includerea sectorului aviației în acordul de legătură a reprezentat o cerință esențială pentru UE. În temeiul articolului 6 din acord, Elveția aplică aceeași abordare ca EU ETS în ceea ce privește normele de acoperire, de plafonare și de alocare. În conformitate cu articolul 7 din Acordul de legătură, acest lucru va continua în temeiul Directivei EU ETS revizuite.

Zborurile interne din Elveția și zborurile spre aeroporturi din SEE intră în domeniul de aplicare al schemei ETS a Elveției, în timp ce zborurile spre Elveția cu plecare din SEE intră sub incidența EU ETS. Acest mecanism potențează integritatea de mediu a ambelor scheme. Atât EU ETS, cât și schema ETS a Elveției au aplicat aceeași abordare pentru zborurile de sosire și de plecare din și către Regatul Unit după Brexit. În urma revizuirii Directivei EU ETS în 2023, domeniul de aplicare al ambelor scheme a fost extins pentru a acoperi zborurile înspre/dinspre regiunile ultraperiferice ale UE.

Tabelele L-M din secțiunea V a documentului de lucru însoțitor al serviciilor Comisiei prezintă principalele cifre din 2023 pentru ambele scheme – certificatele scoase la licitație, alocările cu titlu gratuit și emisiile verificate, atât pentru instalații, cât și pentru operatorii de aeronave. Compararea lor demonstrează că compatibilitatea celor două scheme nu ține de dimensiune, ci de cerințele de calitate, de condițiile de concurență echitabile și de măsurile de protejare a integrității pieței.

În conformitate cu Acordul de creare a legăturii, a fost creată o legătură directă între registrele celor două scheme pentru a permite transferurile de certificate dintr-o schemă în alta. În acest mod, participanții la piață pot să efectueze tranzacțiile dintre cele două scheme ca și cum ar fi pe o singură piață, îmbunătățind astfel lichiditatea pe piața legată. Transferurile între scheme (registre) se efectuează zilnic, de luni până vineri, cu excepția datelor specifice legate de zilele bancare nelucrătoare.

Tabelul 9 și tabelul 10 prezintă efectele legăturii dintre EU ETS și schema ETS a Elveției în 2023, arătând măsura în care entitățile reglementate din fiecare schemă au utilizat certificate emise în cealaltă schemă pentru asigurarea conformității.

În total, entitățile reglementate din cadrul EU ETS (atât instalațiile, cât și operatorii de aeronave) au utilizat 1 140 848 de certificate emise în cadrul schemei ETS a Elveției pentru asigurarea conformității în 2023. Aceasta înseamnă cu aproape 170 000 de certificate mai mult decât în 2022 și cu aproape 550 000 de certificate mai mult decât în 2021, demonstrând utilizarea sporită a flexibilității oferite de legătura dintre EU ETS și schema ETS a Elveției, precum și conștientizarea și acceptarea legăturii pe scară tot mai largă.

Deși instalațiile din EU ETS au utilizat mai puține certificate pentru aviație emise în cadrul schemei ETS a Elveției decât în anul precedent (aproximativ 100 000 în 2023 față de 180 000 în 2022), acest lucru a fost parțial compensat de o creștere a utilizării certificatelor generale din cadrul schemei ETS a Elveției (aproximativ 425 000 în 2023 față de 395 000 în 2022).

Numărul certificatelor generale din cadrul schemei ETS a Elveției utilizate pentru asigurarea conformității de către operatorii de aeronave din UE a crescut ușor în 2023, ajungând la aproximativ 50 000 (față de 40 000 în 2022). Un aspect și mai impresionant este că a crescut semnificativ numărul certificatelor pentru aviație din cadrul schemei ETS a Elveției utilizate pentru asigurarea conformității de către operatorii de aeronave care fac obiectul EU ETS, de la aproximativ 355 000 în 2022 la 560 000 în 2023. În termeni relativi, certificatele generale emise în cadrul schemei ETS a Elveției au reprezentat mai puțin de 0,10 % din totalul certificatelor restituite în EU ETS în 2023. Ele au reprezentat însă o cotă de peste 21,64 % din totalul certificatelor din cadrul schemei ETS a Elveției alocate cu titlu gratuit și scoase la licitație în anul respectiv.

În cadrul schemei ETS a Elveției, instalațiile au utilizat o cotă mai mare de certificate generale EU ETS pentru asigurarea conformității în 2023 (11,6 %) decât în 2022 (6,2 %). În cei doi ani, instalațiile din cadrul schemei ETS a Elveției nu au utilizat certificatele EU ETS pentru aviație pentru asigurarea conformității.

Tabelul 11 prezintă în mod agregat volumul certificatelor (atât generale, cât și pentru aviație) transferate în numele participanților la piață între EU ETS și schema ETS a Elveției începând din 2020. Până în prezent, în 2023 s-a înregistrat cel mai mare număr de transferuri totale agregate. Soldul istoric actual indică un transfer de 1 268 426 de certificate din EU ETS către schema ETS a Elveției. Totuși, ar trebui precizat că cifrele pot include retransferuri ale acelorași certificate.

Tabelul 6. Unități utilizate pentru conformitate în registrul UE în 2023. Date extrase din registrul UE la 1 octombrie 2024.

Instalații	**Alocare cu titlu gratuit și vânzare prin licitație**	**Emisii verificate**	**Unități restituite**	**Certificate EU ETS**		**Certificate emise în cadrul schemei ETS a Elveției**	
				Generale	*Aviație*	*Generale*	*Aviație*
	1 055 030 682	1 096 788 327	1 099 802 112	1 095 206 929	4 068 223	425 611	101 349
	% din total			99,58	0,37	0,04	0,01
Operatori de aeronave	**Alocare cu titlu gratuit (inclusiv schema ETS a Elveției) și vânzare prin licitație**	**Emisii verificate (inclusiv în cadrul schemei ETS a Elveției)**	**Unități restituite**	**Certificate EU ETS**		**Certificate emise în cadrul schemei ETS a Elveției**	
				Generale	*Aviație*	*Generale*	*Aviație*
	28 261 053	54 128 536	54 186 768	34 756 873	18 816 007	51 865	562 023
	% din total			64,14	34,72	0,10	1,04

Tabelul 10. Unități utilizate pentru conformitate în registrul Elveției în 2023. Operatorii de aeronave sunt cei administrați de Elveția.

Instalații	**Alocare cu titlu gratuit și vânzare prin licitație**	**Emisii verificate**	**Unități restituite**	**Certificate EU ETS**		**Certificate emise în cadrul schemei ETS a Elveției**	
				Generale	*Aviație*	*Generale*	*Aviație*
	4 177 117	3 912 485	3 904 451	452 906	0	3 419 042	32 503
	% din total			11,60	-	87,57	0,83
Operatori de aeronave	**Alocare cu titlu gratuit (inclusiv EU ETS) și vânzare prin licitație a certificatelor de emisii**	**Emisii verificate (inclusiv în cadrul EU ETS)**	**Unități restituite**	**Certificate EU ETS**		**Certificate emise în cadrul schemei ETS a Elveției**	
				Generale	*Aviație*	*Generale*	*Aviație*
	1 095 995	1 632 015	1 630 901	118 408	714 629	17 747	780 117
	% din total			7,26	43,82	1,09	47,83

Tabelul 11. Transferuri de certificate între EU ETS și schema ETS a Elveției (2020-2023)

Anul	2020	2021	2022	2023	Total
Transfer de la EU ETS la schema ETS a Elveției	475 679	1 051 360	1 714 499	2 603 612	5 845 150
Transfer de la schema ETS a Elveției la EU ETS	0	1 523 770	1 215 662	1 837 292	4 576 724
Sold	**1 268 426**				

14. Rezumat

În 2023, schema EU ETS a fost marcată de o reducere istorică a emisiilor provenite de la instalații, determinată de sectorul energetic, în care a crescut substanțial producția de energie electrică din surse regenerabile (în principal eoliană și solară) și s-a reluat tendința de înlocuire a cărbunelui în producția de energie. Odată cu această evoluție, emisiile ETS provenite de la instalații se situează cu aproximativ 47,6 % sub nivelurile din 2005 și sunt pe cale să atingă obiectivul de -62 % stabilit pentru 2030.

Reducerile și mai mari ale emisiilor obținute în 2023 în cadrul EU ETS au fost facilitate de un semnal solid și susținut privind prețul carbonului. În evaluarea ESMA, piața carbonului din UE a rămas stabilă în 2023 și a continuat să funcționeze în conformitate cu principiile fundamentale ale pieței. De asemenea, majoritatea recomandărilor emise de ESMA în 2022 pentru a spori transparența pieței carbonului sunt considerate în prezent puse în aplicare.

Evoluțiile emisiilor confirmă eficacitatea și eficiența EU ETS ca unul dintre principalele stimulente strategice pentru decarbonizarea economiei europene. De asemenea, veniturile EU ETS rămân o sursă importantă de finanțare a acestei transformări, cu 43,6 miliarde EUR mobilizate în 2023 și distribuite în principal bugetelor naționale, dar și Fondului ETS pentru inovare și Fondului ETS pentru modernizare, precum și Mecanismului de redresare și reziliență în vederea realizării planului REPowerEU. Veniturile totale obținute de EU ETS până în prezent depășesc 200 de miliarde EUR.

Sunt necesare eforturi suplimentare atât pentru a reduce emisiile, cât și pentru a transforma economia UE în conformitate cu țintele stabilite în Regulamentul de instituire a cadrului pentru realizarea neutralității climatice și cu obiectivele Pactului verde european. EU ETS a fost revizuită în 2023 cu scopul de a sprijini acest efort. Plafonul pentru emisii a coborât, iar domeniul de aplicare al schemei a fost extins la cota echitabilă a UE de emisii de CO_2 generate de transportul maritim. În plus, schema a fost consolidată în sectorul aviației. A fost creată o nouă schemă, ETS2, pentru a contribui la reducerea emisiilor generate de clădiri, transportul rutier și alte sectoare. Revizuirea este pe deplin în vigoare, iar Comisia și statele membre continuă să lucreze la punerea sa în aplicare.